

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Παγκόσμιες Προκλήσεις και Συστήματα Αναλύσεων»

Αξιολόγηση μέσων αντιμετώπισης των τρομοκρατικών οργανώσεων

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Ναταλία Γρίβα

Τριμελής επιτροπή:
Επίκουρος Καθηγητής Ε. Φακιολάς
Αναπληρωτής Καθηγητής Ν.Σ. Κουτσούκης
Λέκτορας Σ. Βανδώρος

Κόρινθος, 2017

UNIVERSITY OF THE PELOPONNESE
SCHOOL OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL
RELATIONS

Master in
“Global Risks and Analytics”

Evaluation of means against terrorist organizations

Master's Dissertation

Natalia Griva

Supervisors:
Assistant Professor E. Fakiolas
Associate Professor N.S. Koutsoukis
Lecturer S. Bandoros

Corinth, 2017

Φύλλο αξιολόγησης

Η διπλωματική εργασία με τίτλο «Αξιολόγηση μέσων αντιμετώπισης των τρομοκρατικών οργανώσεων» της Ναταλίας Γρίβα αξιολογήθηκε από την τριμελή επιτροπή, τόσο ως προς την ποιότητα του κειμένου, όσο και ως προς την ποιότητα της προφορικής παρουσίασης και υπεράσπισης της διπλωματικής εργασίας ενώπιον ακροατηρίου.

Η διαδικασία αξιολόγησης της διπλωματικής εργασίας ολοκληρώθηκε την 6/11/2017 με γενική επίδοση:

- Καλώς
- Λίαν Καλώς
- Άριστα

Τα μέλη της τριμελούς επιτροπής:

1. Επίκουρος Καθηγητής Ε. Φακιολάς
2. Αναπληρωτής Καθηγητής Ν.Σ. Κουτσούκης
3. Λέκτορας Σ. Βανδώρος

Abstract

After the 9/11 attacks, terrorism has become a major issue in international politics. The new paradigm of terrorism is based on religious extremism and is no longer an internal problem of states, but a global rising phenomenon.

This paper aims to evaluate the countermeasures of the allies in the war on terror for the dissolution of terrorist organizations. The evaluation of these strategies is carried out with statistical tools. The statistical sample contains all the religious organizations operating in the Middle East from 2001 to 2016.

The war on terror includes operational and ideological strategies. This paper evaluates the effectiveness of those strategies in dismantling or not of terrorist organizations. From the analysis of the statistical sample, it appears that out of a total of 30 terrorist organizations, 29 remain active until today. That means that all the countermeasures that have been used against terrorism are ineffective. Terrorist organizations not only have not been dissolved but have been multiplied since 2001.

After 15 years of ineffectiveness, it has been essential to bring new policies and strategies against terrorism. The destruction of terrorist organization can be achieved if the war is defeated at the level of ideology. But the main strategy must be the radical change of US and European foreign policy in the Middle East.

Περίληψη

Η τρομοκρατία, μετά τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, αποτελεί ένα μείζων ζήτημα στη διεθνή πολιτική. Γίνεται λόγος για ένα νέο είδος τρομοκρατίας με πυρήνα το θρησκευτικό εξτρεμισμό, το οποίο δεν αποτελεί ένα εσωτερικό πρόβλημα των κρατών, αλλά ένα παγκόσμιο φαινόμενο που βρίσκεται σε έξαρση.

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο την αξιολόγηση των μέσων αντιμετώπισης που ακολουθούν οι σύμμαχοι στον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» για τη διάλυση των τρομοκρατικών οργανώσεων. Η αξιολόγηση των μέσων γίνεται με τη βοήθεια στατιστικών εργαλείων. Το στατιστικό δείγμα αφορά όλες τις οργανώσεις θρησκευτικού χαρακτήρα που δρουν στη Μέση Ανατολή από το 2001 έως το 2016.

Ο «πόλεμος κατά της τρομοκρατίας» περιλαμβάνει επιχειρησιακά και ιδεολογικά μέσα αντιμετώπισης. Η εργασία αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των μέσων αυτών ως προς τη διάλυση ή μη των τρομοκρατικών οργανώσεων. Από την ανάλυση του στατιστικού δείγματος φαίνεται ότι από τις συνολικά 30 τρομοκρατικές οργανώσεις οι 29 παραμένουν ενεργές μέχρι σήμερα. Συμπεραίνεται ότι τα μέσα αντιμετώπισης που εφαρμόζονται είναι μη αποτελεσματικά. Οι τρομοκρατικές οργανώσεις όχι μόνο δεν έχουν διαλυθεί αλλά έχουν πολλαπλασιαστεί σε σύγκριση με την αρχή του «πολέμου», το 2001.

Μετά από 15 χρόνια αναποτελεσματικού πολέμου κατά της τρομοκρατίας έχει δημιουργηθεί η ανάγκη για προσέγγιση νέων πολιτικών και νέων μέσων αντιμετώπισης. Η καταστροφή των τρομοκρατικών οργανώσεων δύναται να επέλθει εάν νικηθεί ο πόλεμος στο επίπεδο της ιδεολογίας. Όμως, το κυριότερο μέσο αντιμετώπισης αφορά τη ριζική αλλαγή της αμερικανικής και ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής στη Μέση Ανατολή.

Περιεχόμενα

Abstract.....	I
Περίληψη.....	II
1. Εισαγωγή.....	1
2. Πλαίσιο αναφοράς.....	3
2.1 Ορισμοί.....	3
2.2 Μέθοδος.....	5
2.3 Ιστορική Αναδρομή.....	6
2.3.1 Τα τέσσερα κύματα της τρομοκρατίας.....	6
2.3.2 «Παλαιά» και «νέα» τρομοκρατία.....	8
3. Μέσα αντιμετώπισης τρομοκρατικών οργανώσεων.....	10
3.1 Επιχειρησιακά.....	10
3.1.1 Επέμβαση σε κράτος.....	10
3.1.2 Αεροπορικές επιδρομές.....	12
3.1.3 Δολοφονία ή σύλληψη ηγετικών στελεχών.....	12
3.1.4 Καταστροφή πηγών χρηματοδότησης.....	12
3.2 Ιδεολογικά.....	13
3.2.1 Αντιμετώπιση στρατολόγησης νέων μελών και υποστηρικτών.....	13
3.2.2 Αντιμετώπιση της Ισλαμοφοβίας.....	14
4. Αξιολόγηση μέσων αντιμετώπισης τρομοκρατικών οργανώσεων.....	15
4.1 Επιχειρησιακά.....	15
4.1.1 Επέμβαση σε κράτος.....	15
4.1.2 Αεροπορικές επιδρομές.....	15
4.1.3 Δολοφονία ή σύλληψη ηγετικών στελεχών.....	16
4.1.4 Καταστροφή πηγών χρηματοδότησης.....	16
4.2 Ιδεολογικά.....	17
4.2.1 Αντιμετώπιση στρατολόγησης νέων μελών και υποστηρικτών.....	17
4.2.2 Αντιμετώπιση της Ισλαμοφοβίας.....	18
5. Συμπεράσματα και νέες πολιτικές προσέγγισης.....	19
Κατάλογος Πηγών.....	22
Παραρτήματα.....	28
Α: Πίνακας Τρομοκρατικών Οργανώσεων.....	28
Β: Ανάλυση Δεδομένων με Πρόγραμμα Knime.....	32

1. Εισαγωγή

Η τρομοκρατία αποτελεί τα τελευταία χρόνια ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα της διεθνούς πολιτικής λόγω της αύξησης των τρομοκρατικών επιθέσεων σε αμερικανικό και ευρωπαϊκό έδαφος (Global Terrorism Index 2015, Engel 2016, Withnall 2016). Σημείο αναφοράς αποτελούν οι επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, οι οποίες αποτέλεσαν την ισχυρότερη επίθεση στον πυρήνα μιας μεγάλης δύναμης από μια μη κρατική οργάνωση (Παπασωτηρίου 2009, Khouiri 2016). Η δομή, οι στόχοι και η τακτική επιθέσεων των συγκεκριμένων οργανώσεων επέφεραν παγκόσμιες αλλαγές στην προσέγγιση της τρομοκρατίας (David 2004, Eurgorol 2016). Πιο συγκεκριμένα, η τρομοκρατία, όταν κυμαινόταν σε περιορισμένα επίπεδα βίας, αποτελούσε ένα εσωτερικό πρόβλημα των κρατών και αντιμετωπιζονταν από τους εσωτερικούς μηχανικούς ασφαλείας. Η 11^η Σεπτεμβρίου δημιούργησε νέα αντίληψη της απειλής και ανάγκασε τα κράτη να ακολουθήσουν διαφορετικές μεθόδους και τρόπους αντιμετώπισης των συγκεκριμένων οργανώσεων (French 2010, Ghatak 2011, Χειλά 2013).

Ο σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η αξιολόγηση των υφιστάμενων τρόπων και μέσων που ακολουθεί η προηγμένη Δύση για τη διάλυση των τρομοκρατικών οργανώσεων μετά τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου. Πιο συγκεκριμένα, η υπό εξέταση περίοδος είναι από το 2001 έως το 2016 για την περιοχή της Μέσης Ανατολής. Η σκοπιμότητα της εργασίας αφορά τη χαρτογράφηση των θετικών ή αρνητικών αποτελεσμάτων των πολιτικών αντιμετώπισης της τρομοκρατίας που εφαρμόζονται καθώς και η χρήση της ως συμβουλευτικό εργαλείο από λήπτες αποφάσεων εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής ώστε να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενοι κίνδυνοι και απειλές, που είναι εφικτό να αποτραπούν ή να μετριαστούν με έγκαιρα αντίμετρα.

Η παρούσα μελέτη αποτελεί προσπάθεια ελέγχου θεωρίας (Evera, 2009). Δηλαδή, χρησιμοποιούνται εμπειρικά στοιχεία προκειμένου να αποτιμηθούν υπάρχουσες προσεγγίσεις πολιτικής και πρακτικές στη διεθνή πολιτική σχετικές με το υπό εξέταση ζήτημα. Η ανάλυση βασίζεται στη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού περιπτώσεων και στατιστικής ανάλυσης, ώστε να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα των τρόπων αντιμετώπισης των τρομοκρατικών οργανώσεων.

Τα επόμενα κεφάλαια ασχολούνται με την αξιολόγηση των τρόπων που ακολουθούν οι σύμμαχοι στον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» για τη διάλυση των τρομοκρατικών οργανώσεων. Ειδικότερα, το δεύτερο κεφάλαιο αφορά το πλαίσιο αναφοράς όπου αναλύεται η μεθοδολογία, θέτονται τα εννοιολογικά όρια της εργασίας και γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή του φαινομένου. (Κώνστας 1983, Morton 2004, Galderisi 2015). Το τρίτο κεφάλαιο περιγράφει και αναλύει τους υφιστάμενους τρόπους και μέσα αντιμετώπισης τρομοκρατικών οργανώσεων. Για λόγους βαθύτερης κατανόησης οι τρόποι χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Πιο συγκεκριμένα, η πρώτη κατηγορία αφορά τους επιχειρησιακούς τρόπους, στους οποίους συγκαταλέγεται η επέμβαση σε κράτος, οι αεροπορικές επιδρομές, η δολοφονία ή σύλληψη ηγετικών στελεχών και η καταστροφή πηγών

χρηματοδότησης. Η δεύτερη κατηγορία εστιάζει στην ιδεολογία, στην οποία συγκαταλέγεται η αντιμετώπιση στρατολόγησης νέων μελών και υποστηρικτών και η αντιμετώπιση της ισλαμοφοβίας. Το τέταρτο κεφάλαιο αφορά την αξιολόγηση των μέσων αντιμετώπισης. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύονται τα συμπεράσματα της ανάλυσης και προτείνονται νέοι τρόποι αντιμετώπισης των τρομοκρατικών οργανώσεων.

2. Πλαίσιο αναφοράς

Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύεται το εννοιολογικό περιεχόμενο βασικών αναλυτικών κατηγοριών και περιγράφεται η μέθοδος ανάλυσης δεδομένων. Επίσης, γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή της τρομοκρατίας και αναλύονται οι διαφορές της «παλαιάς» από τη «νέα» τρομοκρατία.

2.1 Ορισμοί

Στην παρούσα υποενότητα αναλύεται το εννοιολογικό περιεχόμενο βασικών αναλυτικών κατηγοριών. Πιο συγκεκριμένα, ορίζεται η τρομοκρατία, η τρομοκρατική οργάνωση, ο αποτελεσματικός τρόπος και ο αριθμός των τρομοκρατικών οργανώσεων που εντάσσονται στην ανάλυση.

Η τρομοκρατία αποτελεί μια έννοια, για την οποία δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός, κυρίως για πολιτικούς κι όχι για επιστημονικούς λόγους (Clarke 2009, Wellman 2013, Λυγερός 2016, Kelkar 2017). Η έννοια της τρομοκρατίας διαφοροποιήθηκε ανά τους χρόνους (Zalman, 2017). Τρομοκρατία ετυμολογικά είναι η επικράτηση της κατάστασης πανικού και τρόμου. Συνήθως τρομοκρατία αποτελεί η συστηματική χρήση ή απειλή χρήσης βίας από οργανωμένες ομάδες πολιτικού, θρησκευτικού ή ιδεολογικού χαρακτήρα με απώτερο στόχο την αποκόμιση κέρδους ή οφέλους από μια κυβέρνηση ή ένα διεθνή δρών (Schmid, 2011). Οι οργανώσεις που χρησιμοποιούν βία ονομάζονται τρομοκρατικές και οι πράξεις τους τρομοκρατικές επιθέσεις ενώ οι επιχειρούντες, τρομοκράτες. Η συγκεκριμένη μελέτη εστιάζει στην ισλαμική τρομοκρατία, η οποία έχει τις ρίζες της στον ισλαμικό φονταμενταλισμό (Κωστογλούδης 2012, Al-Obeid & Κυριακίδης 2013).

Ως αποτελεσματικός τρόπος αντιμετώπισης μιας τρομοκρατικής οργάνωσης ορίζεται η πλήρης καταστροφή της οργάνωσης και όχι η μερική διάλυση ή διάσπαση ή η συγχώνευση σε άλλη οργάνωση. Αυτό επιλέγεται για λόγους ευκολίας και σαφούς στατιστικού αποτελέσματος. Επίσης, δεν δύναται να χρησιμοποιηθεί ως μεταβλητή η κατάσταση αδράνειας ή μη, μιας τρομοκρατικής οργάνωσης διότι ενδέχεται να επανέλθει μετά από κάποιο χρονικό διάστημα (π.χ. al-Qaeda).

Η λίστα των τρομοκρατικών οργανώσεων που εξετάζονται (Βλ. Παράρτημα 1), αποτελείται από τις οργανώσεις που έχουν αναγνωριστεί ως τρομοκρατικές από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και τα Ηνωμένα Έθνη και δρουν από το 2001 έως το 2016 ανά κράτος στη Μέση Ανατολή. Επιλέχθηκαν οι συγκεκριμένες χώρες/οργανισμοί διότι είναι οι μόνες μαζί με το Ισραήλ και τη Ρωσία, οι οποίες ασκούν τις υπό αξιολόγηση τακτικές στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας.

Οι υπό εξέταση οργανώσεις ανέρχονται σε τριάντα (30) και έχουν όλες θρησκευτικό χαρακτήρα. Η εργασία εξετάζει όλες τις οργανώσεις που δρουν στη Μέση Ανατολή από το 2001 έως το 2016 και απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα:

1 Λίστα των υπό εξέταση τρομοκρατικών οργανώσεων

Μέση Ανατολή		
Ansar al - Islam	Jund al-Aqsa	Hamas
Kata'ib Hezbollah	Caucasus Empire	Islamic Jihad Movement in Palestine
Islamic State of Iraq and the Levant	Turkistan Islamic Party	Izz ad-Din al-Qassam Brigades
Hay'at Tahrir al-Sham	Kurdistan Freedom Hawks	Army of Islam
Hezbollah	Abdullah Azzam Brigades	The Islamic State- Sinai Province
Al Qaeda	Osbat al-Ansar	Al-Qaeda in the Arabian Peninsula
Khorasan Group	Haqqani Network	Al-Shabaab
Jaish al Muhajireen wal-Ansar	Army of the Men of Naqshabandi Order	Soldiers of Egypt
Yarmouk Martyr's Brigade	Al-Aqsa Martyr's Brigades	Jund-al Sham
Jundallah	Islamic State of the Iraq and the Levant -Yemen Province	Kurdistan Worker's Party

2.2 Μέθοδος

Η μέθοδος της εργασίας βασίζεται στο κριτήριο χ^2 (chi-square criterion) με τη δημιουργία πινάκων διπλής εισόδου ή συνάφειας (contingency tables) και στη λογιστική παλινδρόμηση (logistic regression) (Κατσή, Σιδερίδης, & Εμβαλωτής, 2010). Επιλέχθηκε η συγκεκριμένη μέθοδος διότι προσεγγίζει τις στρατηγικές αντιμετώπισης του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας» σύμφωνα με την επιστήμη των Δεδομένων (Στατιστική).

Ειδικότερα, το κριτήριο χ^2 ουσιαστικά εξετάζει τη σχέση μεταξύ δύο διακριτών μεταβλητών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι δύο μεταβλητές αφορούν τη διάλυση τρομοκρατικής οργάνωσης και τη «χ» ενέργεια κράτους. Για την απόδειξη της σχέσης των μεταβλητών δημιουργούνται πίνακες διπλής εισόδου, ένας για κάθε τρόπο αντιμετώπισης. Οι πίνακες αναπτύσσονται σε γραμμές και στήλες. Η αρχική υπόθεση είναι ότι δεν υπάρχει σχέση μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών. Όσο πιο αποκλίνουσες είναι οι τιμές των μεταβλητών συμπεραίνεται ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική μεταξύ τους σχέση και αλληλοεξαρτώνται. Για την απόρριψη ή μη της αρχικής υπόθεσης γίνεται η εύρεση της τιμής p και σύγκριση με ένα προκαθορισμένο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας (5%).

Στη συνέχεια σχεδιάζεται να χρησιμοποιηθεί το μοντέλο της λογιστικής παλινδρόμησης, το οποίο αποτελεί μια τεχνική που επιτρέπει στον αναλυτή να εξετάσει τη σχέση μεταξύ δίτιμης διακριτής εξαρτημένης μεταβλητής και ανεξάρτητων μεταβλητών. Η συγκεκριμένη τεχνική επιλέγεται για να ενταχθεί η επίδραση του παράγοντα χρόνου ως προς την ανθεκτικότητα της τρομοκρατικής οργάνωσης στον εκάστοτε τρόπο αντιμετώπισης. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται η διάλυση της τρομοκρατικής οργάνωσης σε σχέση με το χρόνο ύπαρξής της ανά τρόπο αντιμετώπισης. Οι μεταβλητές ορίζονται ως εξής:

- Εξαρτημένη μεταβλητή Y , η οποία λαμβάνει τις εξής τιμές:

1, αν διαλύθηκε η τρομοκρατική οργάνωση στους πρώτους 12 μήνες από τη δημιουργία της

0, αν δεν διαλύθηκε στους πρώτους 12 μήνες από τη δημιουργία της

- Ανεξάρτητη μεταβλητή X , η οποία λαμβάνει τις εξής τιμές:

1, επέμβαση σε κράτος

2, αεροπορική επιδρομή

3, δολοφονία/ σύλληψη ηγέτη

4, καταστροφή πηγών χρηματοδότησης

5, αντιμετώπιση στρατολόγησης νέων μελών και υποστηρικτών

6, αντιμετώπιση της ισλαμοφοβίας

- Αντιστοίχως διαμορφώνεται η μεταβλητή για την κάθε υπό εξεταζόμενη περίοδο (1-5 έτη, 5-10 έτη).

2.3 Ιστορική Αναδρομή

Στην παρούσα ενότητα περιγράφεται η εξέλιξη της τρομοκρατίας ανά περιόδους. Πιο συγκεκριμένα, από τη δεκαετία του 1880 έως σήμερα γίνεται λόγος για τη μοντέρνα τρομοκρατία που εξελίσσεται σε τέσσερα «κύματα» (Taylor R. 2002, David, 2004, Chaliand & Blin 2007). Ως κύμα ορίζεται ένας κύκλος δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, του οποίου κύριο χαρακτηριστικό είναι ο διεθνής χαρακτήρας του. Δηλαδή παρόμοιες δραστηριότητες συμβαίνουν σε αρκετές χώρες την ίδια χρονική περίοδο. Η μοντέρνα τρομοκρατία ξεκίνησε στη Ρωσία το 1880 και μέσα σε μια δεκαετία εμφανίστηκε στη Δυτική Ευρώπη, τα Βαλκάνια και την Ασία.

2.3.1 Τα τέσσερα κύματα της τρομοκρατίας

Το πρώτο «κύμα» τρομοκρατίας ορίζεται ως «Αναρχισμός» και ξεκίνησε το 1880 στη Ρωσία και διήρκεσε περίπου για 40 χρόνια, έως το 1920. Η στρατηγική των αναρχικών - δολοφονίες αξιωματούχων και ληστείες τραπεζών - υιοθετήθηκε τάχιστα από άλλες οργανώσεις διαφορετικών χωρών τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Αυτό το «κύμα» ήταν η πρώτη διεθνής εμπειρία τρομοκρατίας μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή. Το ύψιστο σημείο του πρώτου «κύματος» της διεθνούς τρομοκρατικής δραστηριότητας ήταν το 1890, το οποίο ονομάστηκε «Η Χρυσή Εποχή των Δολοφονιών» (αγγλική ορολογία: Golden Age of Assassination). Ειδικότερα, δολοφόνοι, διασχίζοντας με ευκολία τα κρατικά σύνορα, εκτελούσαν μονάρχες, πρωθυπουργούς και προέδρους κρατών. Τα πιο άμεσα επηρεαζόμενα κράτη επιδίωξαν διεθνή συνεργασία για καλύτερο έλεγχο των συνόρων, αλλά η προσπάθεια απέτυχε γιατί τα συμφέροντα των κρατών δεν συνέπιπταν (Zalman, ThoughtCo, 2016).

Το δεύτερο κύμα (1920-1960) ονομάστηκε «Αντι-αποικιακό» και σε αντίθεση με το προηγούμενο, το οποίο είχε τις ρίζες του σε εσωτερικές πολιτικές καταστάσεις, ξεκίνησε από τη Συνθήκη των Βερσαλλιών με τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (Watson, 1992). Οι νικητές του πολέμου έκαναν λόγο για την αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών για να διαλυθούν οι αυτοκρατορίες των ηττημένων κρατών κυρίως στο ευρωπαϊκό έδαφος. Όμως, υπονόμισαν και τη νομιμότητα των δικών τους αυτοκρατοριών. Αποτέλεσμα της συγκεκριμένης τρομοκρατικής δραστηριότητας ήταν η δημιουργία νέων κρατών (π.χ. Ιρλανδία, Αλγερία κτλ.). Επίσης, οι τακτικές επιθέσεων διαφοροποιήθηκαν από το πρώτο «κύμα». Πιο συγκεκριμένα, οι ληστείες τραπεζών μειώθηκαν λόγω της χρηματοδότησης των οργανώσεων από τη διασπορά¹ και οι δολοφονίες σημαντικών προσώπων θεωρήθηκαν μη αποτελεσματικές και μειώθηκαν σε σχέση με το προηγούμενο «κύμα». Οι σημαντικότερες ενέργειες βασίστηκαν σε τακτικές τύπου ανταρτοπόλεμου – χτυπή και φεύγω (hit and run) - εναντίον στρατιωτών και αστυνομικών (David 2004, Chaliand & Blin 2007).

Το τρίτο «κύμα» (1960-1995) ενισχύθηκε κυρίως λόγω του Ψυχρού Πολέμου και του πολέμου στο Βιετνάμ και χαρακτηρίστηκε ως «Νέα Αριστερά». Πιο συγκεκριμένα, αριστερά κόμματα μετατράπηκαν σε ένοπλες τρομοκρατικές οργανώσεις, οι οποίες διεξήγαγαν περισσότερες επιθέσεις σε ξένο παρά σε εγχώριο έδαφος. Οι δολοφονίες στο συγκεκριμένο «κύμα», σε αντίθεση με το πρώτο, αποτελούσαν μια μορφή τιμωρίας και όχι επειδή κάποιος κατείχε μια θέση αξιωματούχου. Η

¹ Η ιρλανδική οργάνωση δέχθηκε όπλα, εθελοντές και χρηματοδότηση κυρίως από την ιρλανδική κοινότητα της Αμερικής.

Σοβιετική Ένωση ενθάρρυνε ιδεολογικά και επιχειρησιακά τις τρομοκρατικές οργανώσεις μέσω της ενίσχυσης του αντιαμερικανισμού, της ηθικής υποστήριξης, της εκπαίδευσης «μαχητών» και της παροχής οπλισμού. Δύο νέα χαρακτηριστικά αυτού του «κύματος» εκτός από τις βομβιστικές επιθέσεις, είναι οι αεροπειρατείες και οι καταστάσεις ομηρίας. Περίπου 700 αεροπειρατείες διεξήχθησαν τα πρώτα 30 χρόνια και περίπου 1000 καταστάσεις ομηρίας σε 73 διαφορετικές χώρες. Δύο είναι τα πιο χαρακτηριστικά περιστατικά που περιγράφουν αυτό το κύμα. Το πρώτο ήταν η απαγωγή του πρώην Ιταλού Πρωθυπουργού Aldo Moro το 1979 από την ιταλική οργάνωση Red Brigades, η οποία δολοφόνησε τον Ιταλό πρωθυπουργό και στη συνέχεια πέταξε το πτώμα του στους δρόμους, όταν η κυβέρνηση αρνήθηκε οποιαδήποτε διαπραγμάτευση. Το δεύτερο ήταν η απαγωγή της ισραηλινής αποστολής και η δολοφονία εννέα αθλητών της στους θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες στο Μόναχο το 1972 (Zalman, 2017). Οι πιο γνωστές οργανώσεις αυτού του «κύματος» είναι η Red Brigades στην Ιταλία, η Red Army Faction στη Γερμανία και η Palestinian Liberation Organization (David 2004, Chaliand & Blin 2007).

Το τέταρτο «κύμα» (1979 – σήμερα) ονομάστηκε «Θρησκευτικό» και είναι το είδος της τρομοκρατίας που εμφανίζεται έως σήμερα και έχει τις ρίζες του στον ισλαμικό φονταμενταλισμό (Zalman, 2017). Όμως, υπάρχουν και θρησκευτικές τρομοκρατικές οργανώσεις προσκείμενες σε διαφορετική από το Ισλάμ θρησκεία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η οργάνωση Aum Shinrikyo, η οποία αποτελούνταν από Βουδιστές, Ινδουιστές και Χριστιανούς και ευθύνεται για την επίθεση με αέριο Σαρίν στο μετρό του Τόκιο το 1995 κατά την οποία σκοτώθηκαν δώδεκα άνθρωποι και τρεις χιλιάδες τραυματίστηκαν (Osaki, 2015).

Δύο κρίσιμα γεγονότα πυροδότησαν την έναρξη του θρησκευτικού εξτρεμισμού· η Ιρανική Επανάσταση το 1979 και η σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν την ίδια χρονιά (Coll 2004, Inafuku 2010). Η καινοτομία στον τομέα της τακτικής επιθέσεως είναι η διεξαγωγή βομβιστικών επιθέσεων αυτοκτονίας. Οι ισλαμιστικές τρομοκρατικές οργανώσεις έχουν διεξάγει τις πιο θανατηφόρες διεθνείς τρομοκρατικές επιθέσεις σε σύγκριση με τις προηγούμενες μορφές τρομοκρατίας. Από τις πιο γνωστές τρομοκρατικές οργανώσεις του θρησκευτικού εξτρεμισμού είναι η Al Qaeda και το αυτοαποκαλούμενο «Ισλαμικό Κράτος». Η Al Qaeda ευθύνεται για επιθέσεις στην Αραβική Χερσόνησο, στην Αφρική αλλά και στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Ο αρχικός της στόχος ήταν η απομάκρυνση των αμερικανικών βάσεων από τη Σαουδική Αραβία, όπου βρίσκονται οι δύο ιερότερες πόλεις του Ισλάμ (Μέκκα και Μεδίνα). Αργότερα όμως, επιδίωξε την δημιουργία ενός ισλαμικού κράτους (Chaliand & Blin, 2007). Η 11^η Σεπτεμβρίου αποτελεί τη σημαντικότερη επίθεση από την εν λόγω τρομοκρατική οργάνωση και είναι η πρώτη φορά κατά την οποία ενεργοποιείται από το NATO το άρθρο 5 για τη συλλογική άμυνα των μελών του. Το «Ισλαμικό Κράτος» αποτελεί σήμερα την πιο επικίνδυνη τρομοκρατική οργάνωση και ορισμένοι μελετητές μιλούν για υβριδική τρομοκρατική οργάνωση, αφού κατάφερε να κατακτήσει εδάφη και να δημιουργήσει δομές και «κρατικούς» θεσμούς. Επίσης, έχει δημιουργήσει ένα τεράστιο δίκτυο σε πολλές χώρες στην υφήλιο και έχει ήδη διεξάγει πολλές τρομοκρατικές επιθέσεις σε ευρωπαϊκό έδαφος με εκατοντάδες απώλειες.

Το κύμα του «θρησκευτικού εξτρεμισμού», συχνά χαρακτηρίζεται ως ένα νέο είδος της τρομοκρατίας, αφού παρουσιάζει σημαντικές διαφορές συγκριτικά με τα προηγούμενα ρεύματα. Η επόμενη υποενοότητα εστιάζει στις διαφορές αυτές και στην ανάγκη διαφορετικής προσέγγισης της τρομοκρατίας μετά την 11^η Σεπτεμβρίου.

2.3.2 «Παλαιά» και «νέα» τρομοκρατία

Μετά τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου η αντίληψη της απειλής άλλαξε στον τομέα της διεθνούς ασφάλειας και των διεθνών σχέσεων και ξεκίνησε ο διάλογος για το «νέο» παράδειγμα της τρομοκρατίας και συνεπώς τη δημιουργία νέου πλαισίου προσέγγισης και νέας πολιτικής αντιμετώπισης (Παπασωτηρίου 2009, Spencer 2010, Gofas 2012). Όμως, αμφισβητήθηκε από πολλούς αναλυτές ο χαρακτηρισμός «νέα» τρομοκρατία, αφού κατά την άποψή τους η ισλαμιστική τρομοκρατία φέρει πολλά κοινά χαρακτηριστικά με την «παραδοσιακή» τρομοκρατία. Στην παρούσα ενότητα περιγράφονται οι διαφορές της «νέας» με την «παλαιά» τρομοκρατία και η ανάγκη υιοθέτησης νέων τρόπων αντιμετώπισης από τα απειλούμενα κράτη.

Η «παραδοσιακή» τρομοκρατία διαφέρει από τη «νέα» τρομοκρατία στην αντίληψη των τρομοκρατικών οργανώσεων για το διεθνές σύστημα, τη δομή, την τακτική και τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη των στόχων τους. Από κοινού με τα παραπάνω γίνεται λόγος και για άλλες διαφορές, οι οποίες όμως αμφισβητούνται από μεγάλο μέρος της επιστημονικής κοινότητας. Στη συνέχεια αναλύονται οι κοινά αποδεκτές διαφορές καθώς επίσης οι αμφιλεγόμενες διαφορές μαζί με την κριτική τους.

Η πρώτη διαφορά αφορά την αποδοχή ή μη του διεθνούς συστήματος από τις τρομοκρατικές οργανώσεις. Δηλαδή, οι παραδοσιακές τρομοκρατικές οργανώσεις αναγνώριζαν το διεθνές σύστημα και ως μέλη του προσπαθούσαν να επιφέρουν αλλαγές. Εχθροί τους ήταν οι φορείς και οι μηχανισμοί των κρατών που δρούσαν. Αντιθέτως, οι ισλαμιστικές τρομοκρατικές οργανώσεις αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως ξένο σώμα από το διεθνές σύστημα και επιδιώκουν θεμελιώδεις αλλαγές στη δομή του ακόμη και την πλήρη κατάρριψή του (Crenshaw, 2008).

Η δεύτερη διαφορά αφορά τη δομή των οργανώσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι «παραδοσιακές» τρομοκρατικές οργανώσεις έχουν ιεραρχική κάθετη δομή, ενώ οι «νέες» τρομοκρατικές οργανώσεις είναι αποκεντρωτικές με οριζόντια διάρθρωση. Επίσης, η σύνθεσή τους περιλαμβάνει συνήθως ερασιτέχνες, οι οποίοι βασίζονται στις πληροφορίες που έχουν συλλέξει μόνοι τους κυρίως μέσω διαδικτύου, παρά καλά εκπαιδευμένους τρομοκράτες (Laquer 1999, Tucker 2001, Crenshaw 2008).

Η τρίτη διαφορά αφορά τη συμπεριφορά της τρομοκρατικής οργάνωσης ως προς τους αθώους πολίτες των κρατών. Η «παλαιά» τρομοκρατία δεν στόχευε τους πολίτες, διότι τους ήθελε παρατηρητές και είχε ανάγκη την υποστήριξή τους για την εκπλήρωση των πολιτικών τους στόχων (Crenshaw 2008, Spencer 2010, Gofas 2012). Ενώ οι «νέες» τρομοκρατικές οργανώσεις επιδιώκουν μεγάλες μαζικές απώλειες άμαχου πληθυσμού (Crenshaw, 2008).

Η τέταρτη διαφορά, αφορά τα κίνητρα των τρομοκρατικών οργανώσεων, τα οποία σε αντίθεση με την παλαιά τρομοκρατία, δεν βασίζονται σε μια πολιτική ιδεολογία αλλά στον θρησκευτικό φανατισμό και στην καταστροφή της δυτικής κοινωνίας. Αυτή η θέση αμφισβητείται για δύο λόγους. Αρχικά, ο θρησκευτικός φανατισμός δεν αποτελεί καινοτόμο χαρακτηριστικό, αφού υπάρχουν κι άλλες περιπτώσεις στο παρελθόν στο οποίο τρομοκρατικές ενέργειες ερμηνεύτηκαν με βάσει τη θρησκεία (Mockaitis 2007, Crenshaw 2008, Spencer 2010). Δεύτερον, οι νέες τρομοκρατικές οργανώσεις επιδιώκουν μέσω των επιθέσεων τους να πιάσουν τα εκάστοτε κράτη να αλλάξουν την εξωτερική τους πολιτική στη Μέση Ανατολή.

1 Διαφορές "Παλαιάς" και "Νέας" Τρομοκρατίας

	«Παλαιά» Τρομοκρατία	«Νέα» Τρομοκρατία
Επιχειρησιακή Εμβέλεια	Εγχώρια	Εξωστρεφής
Κίνητρα	Πολιτική ή εθνικιστική ιδεολογία	Θρησκευτικός φανατισμός
Τακτική	Περιορισμένη βία	Ακραία βία

Τέλος, η ανάγκη αλλαγής πολιτικών αντιμετώπισης και υιοθέτησης νέων τρόπων αντιμετώπισης δημιουργήθηκε για τέσσερις κυρίως λόγους. Πρώτον, οι ισλαμιστικές τρομοκρατικές οργανώσεις δεν υπόκεινται στους συνήθεις κανόνες της αποτροπής. Διαθέτουν μέλη τα οποία είναι διατεθειμένα να αυτοκτονήσουν και επομένως δεν υπόκεινται στους υπολογισμούς κόστους – οφέλους στους οποίους βασίζεται η αποτροπή (Παπασωτηρίου 2009, Κολιόπουλος 2010). Δεύτερον, έχουν πρόσβαση σε χημικά όπλα και εντείνεται το επίπεδο της απειλής για τη χρήση πυρηνικών, χημικών και βιολογικών όπλων (Stern 1999, Παπασωτηρίου 2009, Γιαννακόπουλος 2016). Τρίτον, το «Ισλαμικό Κράτος» όπως και η Al – Qaeda, έχουν δημιουργήσει ένα τεράστιο γεωγραφικά διεθνές τρομοκρατικό δίκτυο το οποίο είναι δύσκολο έως αδύνατο να ελεγχθεί (Παπασωτηρίου, 2009). Τέλος, το διαδίκτυο έχει παίξει καταλυτικό ρόλο στη σύγχρονη μορφή της τρομοκρατίας, αφού αποτελεί μια τεράστια πηγή στρατολόγησης επίδοξων τρομοκρατών, επικοινωνίας, προπαγάνδας και χρηματοδότησης (Crenshaw, 2008).

Εύλογα θα δημιουργούνταν το ερώτημα γιατί η τρομοκρατία πλέον δεν αντιμετωπίζεται από τα εσωτερικά σώματα ασφαλείας όπως γινόταν μέχρι το 2001. Η τρομοκρατία μετά τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου έπαψε να αποτελεί ένα εσωτερικό πρόβλημα των κρατών και δε δύναται να αντιμετωπιστεί πλέον από τους εσωτερικούς μηχανισμούς ασφαλείας. Η διεθνής κοινότητα εφηύρε νέους τρόπους αντιμετώπισης για να καταστείλει το νέο κύμα της τρομοκρατίας. Η ιστορική ανασκόπηση της τρομοκρατίας εξυπηρετεί στην κατανόηση της σύγχρονης τρομοκρατίας και τους λόγους για τους οποίους αναπτύχθηκε η ανάγκη για δημιουργία διαφορετικών μέσων αντιμετώπισης, οι οποίοι αποτελούν αντικείμενο ανάλυσης του επόμενου κεφαλαίου.

3. Μέσα αντιμετώπισης τρομοκρατικών οργανώσεων

Μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και την αύξηση του επιπέδου της απειλής από τις ισλαμιστικές τρομοκρατικές οργανώσεις υιοθετήθηκε μια νέα ατζέντα αντιμετώπισης απειλών (Aldis & Herd 2007, House Homeland Security Committee 2016, Europol 2017). Η νέα ατζέντα περιλάμβανε χειρισμούς και μέσα εντελώς διαφορετικά από την μέχρι τότε αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Ξεκίνησε να γίνεται λόγος για τη χρήση του δικαιώματος της νόμιμης άμυνας σε ενέργειες μη κρατικών δρώντων που στρέφονταν κατά της κρατικής κυριαρχίας. Επίσης, εμφανίστηκε ο όρος «προληπτική αυτοάμυνα», κατά την οποία ένα κράτος πρέπει να δράσει κατά αναδυόμενων απειλών από μη κρατικούς δρώντες ή «αποτυχημένα» κράτη «πριν να είναι πολύ αργά»².

Ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας περιλαμβάνει αρκετούς τρόπους αντιμετώπισης τόσο σε επιχειρησιακό όσο και σε ιδεολογικό επίπεδο (United Nations, 2016). Στη συνέχεια αναλύονται και τα δύο είδη αντιμετώπισης τρομοκρατικών οργανώσεων μαζί με παραδείγματα από τη διεθνή πραγματικότητα.

3.1 Επιχειρησιακά

Σε αυτή την υποενότητα αναλύονται με τη βοήθεια παραδειγμάτων οι τακτικές που ακολουθούνται σε επιχειρησιακό επίπεδο. Αρχικά, περιγράφεται η «επέμβαση σε κράτος», η οποία εφαρμόστηκε κυρίως από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και τις ευρωπαϊκές δυνάμεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ. Άλλες τακτικές καταπολέμησης τρομοκρατικών οργανώσεων αποτελούν οι αεροπορικές επιδρομές, η δολοφονία ή σύλληψη ηγετικών στελεχών και η καταστροφή πηγών χρηματοδότησης.

3.1.1 Επέμβαση σε κράτος

Το κυριότερο μέσο αντιμετώπισης της τρομοκρατίας μετά την 11^η Σεπτεμβρίου αποτέλεσε η επέμβαση σε κράτη των οποίων τα καθεστώτα διασυνδεόταν με τρομοκρατικές οργανώσεις ή κράτη «αποτυχημένα» τα οποία δημιουργούσαν τις κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξη ακραίων στοιχείων. Στην παρούσα υποενότητα αναλύονται δύο περιπτώσεις επεμβάσεως σε κράτος, η επέμβαση στο Αφγανιστάν το 2001 και στο Ιράκ το 2003.

Αφγανιστάν

Η διασύνδεση των τρομοκρατικών επιθέσεων της 11^{ης} Σεπτεμβρίου σε αμερικανικό έδαφος με το καθεστώς των Ταλιμπάν και η σχέση του με την τρομοκρατική οργάνωση Al Qaeda ήταν η βασική αιτία επέμβασης στο Αφγανιστάν το 2001. Τα «αποτυχημένα κράτη» όπως χαρακτηρίστηκε το Αφγανιστάν, αποτελούν απειλή για τη διεθνή ασφάλεια, αφού οι κυβερνήσεις τους δεν είναι σε θέση

² Απόσπασμα από την ομιλία του George Bush στον Λευκό Οίκο (The Guardian, 2003).

να παράσχουν εσωτερική ασφάλεια αλλά και να περιορίσουν την αναρχία σε εγχώριο επίπεδο, με αποτέλεσμα να δημιουργείται περιφερειακή ή και παγκόσμια κρίση (Rotberg 2003, Χειλά 2013).

Το κύριο επιχείρημα της επέμβασης³ ήταν η χρήση του δικαιώματος της νόμιμης άμυνας σε ενέργειες μη κρατικών δρώντων που στρέφονταν κατά της κρατικής κυριαρχίας. Οι προερχόμενες από διεθνή τρομοκρατικά δίκτυα ενέργειες αποτελούσαν απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Πιο συγκεκριμένα, το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ μετά την 11^η Σεπτεμβρίου όρισε την τρομοκρατία ως συνιστώσα απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια⁴, η οποία υποχρέωνε τα κράτη να απαντήσουν με όλα τα μέσα περιλαμβανομένης της χρήσης βίας⁵. Το καθεστώς των Ταλιμπάν και η Al Qaeda ήταν προϊόν μιας διαρκούς εμφύλιας σύγκρουσης όπου τα μέλη της τρομοκρατικής οργάνωσης χρησιμοποιούσαν τις δομές του «αποτυχημένου κράτους» ως καταφύγιο από τα μέσα της δεκαετίας του 90. Η παραγωγή και πώληση οπίου και ηρωίνης και γενικά η εμπορία ναρκωτικών στις ευρωπαϊκές και σοβιετικές αγορές από το Αφγανιστάν χρηματοδοτούσε τις δραστηριότητες των τρομοκρατικών οργανώσεων και του καθεστώτος των Ταλιμπάν. Η χώρα αυτή αποτελούσε για αρκετά χρόνια ένα σημαντικό δρων στη διεθνή σκακιέρα λόγω της γεωγραφικής της τοποθεσίας ως βασική οδός για τη μεταφορά ενεργειακών πόρων. Ανά περιόδους υπήρξε αρκετές φορές πεδίο αντιπαράθεσης και εκεί εφαρμόστηκε για πρώτη φορά η ιδέα του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας».

Με αφορμή την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, έγινε λόγος για την επέκταση στρατιωτικών επιχειρήσεων και σε άλλες χώρες που φιλοξενούνταν τρομοκρατικές οργανώσεις (Σομαλία, Ιράκ, Σουδάν, Υεμένη). Σε αυτή την ιδέα αντέδρασαν ορισμένα ευρωπαϊκά κράτη, η Ρωσία, η Κίνα, η Ινδία και ορισμένα αραβικά κράτη. Όμως, ο φόβος για την επέκταση της διεθνούς τρομοκρατίας ήταν μεγάλος και η συναίνεση στην επέμβαση σημαντικού μέρους της διεθνούς κοινότητας άνοιξε το δρόμο για την υιοθέτηση του δόγματος «Εθνικής Στρατηγικής Ασφάλειας» το 2002, πάνω στο οποίο βασίστηκε στη συνέχεια και ο πόλεμος στο Ιράκ.

Ιράκ

Η αιτία της επέμβασης στο Ιράκ το Μάρτιο του 2003 από αγγλοαμερικανικές δυνάμεις ήταν η μη συμμόρφωση του ιρακινού καθεστώτος στις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας σχετικά με τον αφοπλισμό και την επίβλεψη του πυρηνικού οπλοστασίου. Ένας ακόμη λόγος ήταν η ανάγκη εξάλειψης τρομοκρατικών απειλών προερχόμενων ή υποστηριζόμενων από κράτη όπως το Ιράκ. Για πρώτη φορά έγινε λόγος για τον «προληπτικό πόλεμο» ως μέσο εξαναγκασμού και αλλαγής ενός ολοκληρωτικού καθεστώτος που συνιστούσε απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Στόχος του «προληπτικού πολέμου» ήταν η αντικατάσταση της στρατηγικής της αποτροπής, διότι δεν ήταν αποτελεσματική, αφού οι ισλαμιστικές τρομοκρατικές οργανώσεις δεν υπόκεινται στους συνήθεις υπολογισμούς κόστους – οφέλους στους οποίους βασίζεται η αποτροπή.

Η επέμβαση στο Ιράκ δηλαδή, εκτός από τη θεωρία κατοχής όπλων μαζικής καταστροφής και δημιουργίας πυρηνικού οπλοστασίου από τον Σαντάμ Χουσεΐν, έγινε στη βάση της προληπτικής αυτοάμυνας εναντίον αναδυόμενης απειλής από μη κρατικούς δρώντες (τρομοκρατικές οργανώσεις).

³ Η επέμβαση είναι γνωστή ως η επιχείρηση «Enduring Freedom».

⁴ Απόφαση 1373 του 2001

⁵ Κεφάλαιο 7 του Χάρτη του ΟΗΕ

Πιο συγκεκριμένα, το Ιράκ αποτελούσε απειλή για την εθνική και διεθνή ασφάλεια λόγω του κινδύνου χρήσης χημικών και βιολογικών όπλων από τρομοκρατικές οργανώσεις, όπως η Al Qaeda. Ως καταλληλότερος τρόπος αντιμετώπισης θεωρήθηκε η επέμβαση στο Ιράκ για την εκδίωξη του Σαντάμ Χουσεΐν από την εξουσία και την αντιμετώπιση μιας εν δυνάμει απειλής παραβιάζοντας όμως την αρχή του πολυμερισμού.

3.1.2 Αεροπορικές επιδρομές

Μια ακόμη τακτική που χρησιμοποιείται κατά των τρομοκρατικών οργανώσεων είναι οι αεροπορικές επιδρομές. Αυτή η τακτική εφαρμόζεται ήδη από την αρχή του πολέμου κατά της τρομοκρατίας όταν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής με τους συμμάχους τους βομβάρδισαν με αεροπορικές επιδρομές το Αφγανιστάν και το Ιράκ, πριν την προέλαση των χερσαίων δυνάμεων. Οι αεροπορικές επιδρομές χρησιμοποιούνται είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό με τις χερσαίες δυνάμεις. Συνήθως στοχεύουν οχυρά και βάσεις των τρομοκρατών, οχήματα, πετρελαιοπηγές, στρατόπεδα εκπαίδευσης ακόμη και τους ίδιους τους τρομοκράτες.

Τα τελευταία χρόνια, η Αμερική ηγείται τους αεροπορικούς βομβαρδισμούς στη Συρία και στο Ιράκ κατά της τρομοκρατικής οργάνωσης «Ισλαμικό Κράτος». Πιο συγκεκριμένα, το 78% των βομβαρδισμών διεξάγεται από αμερικανικά αεροσκάφη, ενώ οι υπόλοιπες επιδρομές πραγματοποιούνται από τη Γαλλία, την Αγγλία, τη Σαουδική Αραβία και από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (Paing, 2016). Οι χώρες αυτές συνολικά, έχουν ρίξει πάνω από δέκα χιλιάδες βόμβες από το 2015.

Οι αεροπορικές επιδρομές, με το πέρασμα των ετών, προτιμήθηκαν σε σχέση με την στρατιωτική επέμβαση σε κράτη λόγω του μικρότερου αριθμού απωλειών. Εν συνεχεία, αυτής της πολιτικής ξεκίνησαν να χρησιμοποιούνται μη επανδρωμένα αεροσκάφη (drones), με σκοπό την εξολόθρευση του στόχου με μηδαμινές ανθρώπινες απώλειες. Τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη συνήθως χρησιμοποιούνται για την καταστροφή κτιρίων και οχημάτων. Επίσης, αποτελούν ένα εξαιρετικό μέσο για τις στοχευόμενες δολοφονίες.

3.1.3 Δολοφονία ή σύλληψη ηγετικών στελεχών

Η τακτική της δολοφονίας ή σύλληψης ηγετικών στελεχών των τρομοκρατικών οργανώσεων αποτελεί μια πάγια πολιτική τριών κρατών, των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, του Ισραήλ και της Ρωσίας. Οι περισσότερες χώρες διαθέτουν μια λίστα με τρομοκράτες, οι οποίοι συνήθως είναι ηγετικά στελέχη ή βρίσκονται σε θέσεις-κλειδιά της οργάνωσης. Η δολοφονία ή σύλληψη των ηγετικών στελεχών θεωρείται ότι πλήττει την τρομοκρατική οργάνωση ίσως ακόμη και οδηγεί στην καταστροφή της. Η τακτική αυτή συχνά χαρακτηρίζεται ως πρόοδος στον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας». Σημαντικότερη δολοφονία ηγετικού στελέχους αποτέλεσε αυτή του ιδρυτή και αρχηγού της Al Qaeda, Osama bin Laden στο Πακιστάν το 2011 από αμερικανικές δυνάμεις.

3.1.4 Καταστροφή πηγών χρηματοδότησης

Η τελευταία τακτική επιχειρησιακού επιπέδου της παρούσας εργασίας αφορά την καταστροφή πηγών χρηματοδότησης των τρομοκρατικών οργανώσεων. Οι σύγχρονες τρομοκρατικές οργανώσεις λαμβάνουν έσοδα από πολλές διαφορετικές πηγές. Πιο συγκεκριμένα, η αυτοαποκαλούμενη

οργάνωση «Ισλαμικό Κράτος», ειδικά όταν κατείχε μεγάλες εδαφικές περιοχές πλούτιζε μέσω του παράνομου εμπορίου πετρελαίου και της φορολογίας των ντόπιων κατοίκων. Άλλοι τρόποι χρηματοδότησης είναι οι απαγωγές και η ζήτηση λύτρων, η αρχαιοκαπηλία, οι πωλήσεις λεηλατημένων ιδιοκτησιών, οι τράπεζες του Ιράκ, οι χορηγοί από χώρες κυρίως της Μέσης Ανατολής, η γεωργία, η πώληση ανθρώπινων οργάνων και τέλος το δουλεμπόριο (United Nations - Security Council 2014, Γρίβα 2016). Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και οι σύμμαχοί της στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας, προσπάθησαν να περιορίσουν ή ακόμη και να καταστρέψουν τους τρόπους κατά τους οποίους χρηματοδοτείται η οργάνωση. Πιο συγκεκριμένα, με τη χρήση μη επανδρωμένων αεροσκαφών βομβαρδίζουν τις πετρελαϊκές εγκαταστάσεις που ελέγχονται από τρομοκρατικές οργανώσεις ή τα οχήματα μεταφοράς πετρελαίου. Για την καταπολέμηση των εσόδων μέσω απαγωγών, η Δύση έχει καταστήσει παράνομη την πληρωμή λύτρων σε τρομοκρατικές οργανώσεις (DeYoung & Goldman, 2014). Η πολιτική αυτή στοχεύει στην αποθάρρυνση των τρομοκρατών να επιλέγουν ως ομήρους άτομα από τις δυτικές χώρες. Τέλος, ελέγχονται οι τραπεζικές μεταφορές δυτικών χωρών προς χώρες ευάλωτες στην τρομοκρατία και γίνονται προσπάθειες εύρεσης των προσώπων που χρησιμοποιούν το σύστημα «hawala».

3.2 Ιδεολογικά

Η ιδεολογική αντιμετώπιση των τρομοκρατικών οργανώσεων είναι εξίσου σημαντική με την επιχειρησιακή αντιμετώπιση διότι εστιάζει στη ρίζα του προβλήματος λειτουργώντας παράλληλα, ως προληπτικό μέσο. Πιο συγκεκριμένα, αποτρέπεται η στρατολόγηση νέων επίδοξων τρομοκρατών και υποστηρικτών και αντιμετωπίζεται η ισλαμοφοβία, η οποία ενδέχεται να δημιουργήσει νέους τρομοκράτες.

3.2.1 Αντιμετώπιση στρατολόγησης νέων μελών και υποστηρικτών

Οι σύμμαχοι του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας» προσπαθούν να περιορίσουν την ένταξη ανθρώπινου δυναμικού στους κόλπους των τρομοκρατικών οργανώσεων, ώστε να μειώσουν τις τρομοκρατικές επιθέσεις σε δυτικό έδαφος και την χρηματοδότηση από τους υποστηρικτές τους. Το ποσοστό στρατολόγησης ξένων «μαχητών» από την οργάνωση «Ισλαμικό Κράτος» μέσα σε διάστημα τριών (3) ετών ξεπερνά τον αριθμό των είκοσι χιλιάδων (20.000) που συμμετείχαν στον πόλεμο του Αφγανιστάν, οι οποίοι στρατολογήθηκαν μέσα σε μια δεκαετία (Leggiero 2015, Kirk 2016).

Η στρατολόγηση νέων μελών και υποστηρικτών επιτυγχάνεται είτε μέσω του διαδικτύου είτε μέσω του κοινωνικού περιγύρου (Eurorol, 2017). Πιο συγκεκριμένα, προπαγανδιστικό οπτικοακουστικό υλικό εξαπλώνεται μέσω των κοινωνικών δικτύων και οδηγοί ασφαλούς μετάβασης στη Συρία διαδίδονται μέσω εφαρμογών επικοινωνίας (Taylor, 2016). Το υλικό αυτό, καλεί τους νέους να ενταχθούν στην οργάνωση ή να υποστηρίξουν οικονομικά τους «αγώνες». Αν κανένα από τα δύο δεν είναι εφικτό τότε καλούνται να εκτελέσουν ένα χτύπημα στη χώρα παραμονής τους στο όνομα της τρομοκρατικής οργάνωσης. Εκτός από το διαδίκτυο, σημαντικό ρόλο παίζει ο κοινωνικός περίγυρος και συνήθως οι ριζοσπαστικοποιημένοι ιμάμηδες, οι οποίοι εντός των χώρων λατρείας διδάσκουν τη διαστρεβλωμένη έκδοση του Ισλάμ και ενθαρρύνουν τους νέους να ενταχθούν στο «Ισλαμικό Κράτος» ή να διαπράξουν επιθέσεις κατά των «απίστων» στις χώρες παραμονής τους (Engel, Business Insider, 2015).

Για την αποτροπή των παραπάνω ενεργειών, οι σύμμαχοι συνεργάζονται στον τομέα των πληροφοριών και του ηλεκτρονικού εγκλήματος και προσπαθούν να εντοπίσουν και να απενεργοποιήσουν τους λογαριασμούς των κοινωνικών δικτύων που διαδίδουν την προπαγάνδα της οργάνωσης καθώς επίσης τα πρόσωπα που βρίσκονται πίσω από τον εκάστοτε λογαριασμό. Επιπλέον, για να αποτραπεί η στρατολόγηση μέσω του κοινωνικού περιγύρου, γίνονται προσπάθειες αναγνώρισης των ριζοσπαστικοποιημένων ιμάμηδων, οι οποίοι προσηλυτίζουν και φανατίζουν επίδοξους τρομοκράτες. Τέλος, στα μέσα αντιμετώπισης συγκαταλέγεται και οι αεροπορικές επιδρομές στα στρατόπεδα εκπαίδευσης «νεοσύλλεκτων» (Roggio, 2017).

3.2.2 Αντιμετώπιση της Ισλαμοφοβίας

Συχνά γίνεται λόγος για την αποτυχημένη ενταξιακή πολιτική της Δύσης όσον αφορά τους μουσουλμάνους στις δυτικές κοινωνίες και τη δημιουργία παράλληλων κοινωνιών (γκέτο) των οποίων τα μέλη ζουν αποκομμένα από την υπόλοιπη κοινωνική πραγματικότητα. Στις «παράλληλες» αυτές κοινωνίες έχουν βρει πρόσφορο έδαφος τα δίκτυα του θρησκευτικού εξτρεμισμού, τα οποία εκμεταλλεύονται τα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα και την ενδεχόμενη περιθωριοποίηση που υφίστανται τα μέλη τους (Παπαγεωργίου & Σαμούρης, 2012).

Μετά τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, τα όποια κωλύματα ένταξης των μουσουλμάνων στις δυτικές κοινωνίες συνδέθηκαν άμεσα ή έμμεσα με το ζήτημα της ασφάλειας. Η συζήτηση πλέον δεν εστιάζει στην αφομοίωσή τους αλλά στη δυνατότητα συνύπαρξης. Αυτή η συζήτηση έχει δημιουργήσει ένα φαύλο κύκλο. Ειδικότερα, η κοινωνική περιθωριοποίηση και αποξένωση ωθούν κυρίως τους νέους μουσουλμάνους, όντες σε ευάλωτη ηλικία, στον εξτρεμισμό και στους κήρυκες του μίσους, οι οποίοι διδάσκουν ότι η Δύση μισεί τους μουσουλμάνους και ότι υπάρχει πόλεμος μεταξύ Δύσης και Ισλάμ. Οι νέοι μουσουλμάνοι επηρεάζονται από τη ρητορική των ισλαμιστών και ωθούνται σε ακραίες πράξεις βίας, την τρομοκρατία. Η αύξηση των τρομοκρατικών επιθέσεων από μετανάστες μουσουλμάνους, συνήθως δεύτερης γενιάς, αυξάνει περισσότερο την ισλαμοφοβία και την αποξένωση τους.

Η Δύση προσπαθεί να εστιάσει στις αιτίες, στις οποίες οφείλεται η αποστασιοποίηση και περιθωριοποίηση των μουσουλμάνων από την κοινωνία και τους λόγους για τους οποίους νέοι μουσουλμάνοι ριζοσπαστικοποιούνται και εντάσσονται σε τρομοκρατικά δίκτυα. Τέλος, πραγματοποιούνται πολλές διαδηλώσεις σε αρκετά ευρωπαϊκά κράτη κατά της ισλαμοφοβίας για να ευαισθητοποιηθεί η κοινή γνώμη και να μειωθούν σχετικές συμπεριφορές.

4. Αξιολόγηση μέσων αντιμετώπισης τρομοκρατικών οργανώσεων

Στο κεφάλαιο 4 αξιολογείται ο εκάστοτε τρόπος αντιμετώπισης που αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Πιο συγκεκριμένα, με τη χρήση ποσοτικών εργαλείων εξετάζεται η αποτελεσματικότητα του κάθε μέσου αντιμετώπισης των τρομοκρατικών οργανώσεων. Δηλαδή, αν το εκάστοτε μέσο αντιμετώπισης οδήγησε στη διάλυση τρομοκρατικών οργανώσεων είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό. Αρχικά, εξετάζονται τα επιχειρησιακά μέσα αντιμετώπισης και στη συνέχεια τα ιδεολογικά. Ο συνολικός αριθμός των τρομοκρατικών οργανώσεων που εξετάζονται στη συγκεκριμένη εργασία ανέρχεται στις τριάντα (30).

4.1 Επιχειρησιακά

Σε αυτή την υποενότητα πραγματοποιείται η αξιολόγηση των επιχειρησιακών μέσων αντιμετώπισης των τρομοκρατικών οργανώσεων. Αρχικά, εξετάζεται αν η στρατηγική «επέμβαση σε κράτος» στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ οδήγησαν στη διάλυση των τρομοκρατικών οργανώσεων που δρούσαν εκείνη την περίοδο. Στη συνέχεια, αξιολογείται η συνεισφορά των αεροπορικών επιδρομών κυρίως στη Συρία, στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν. Έπειτα, εξετάζεται η αποτελεσματικότητα της δολοφονίας ή της σύλληψης ηγετικών στελεχών. Τέλος, αναλύεται αν η καταστροφή πηγών χρηματοδότησης επηρεάζει τον κύκλο της ζωής των τρομοκρατικών οργανώσεων.

4.1.1 Επέμβαση σε κράτος

Η στρατηγική αυτή χρησιμοποιήθηκε στο Αφγανιστάν το 2001 και στο Ιράκ το 2003. Οι τρομοκρατικές οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στις συγκεκριμένες περιοχές από το 2001 και το 2003 αντίστοιχα έως το 2016 είναι επτά (7). Από τις συνολικά τριάντα οργανώσεις που εξετάζονται, μόνο οι επτά δραστηριοποιήθηκαν στις δύο υπό εξέταση χώρες και καμία δεν διαλύθηκε αλλά παραμένουν ενεργές μέχρι σήμερα. Πιο συγκεκριμένα:

		Διάλυση τρομοκρατικής οργάνωσης	
		Όχι	Ναι
Επέμβαση σε κράτος	Όχι	22	1
	Ναι	7	0

4.1.2 Αεροπορικές επιδρομές

Η στρατηγική των αεροπορικών επιδρομών εφαρμόζεται ήδη από το 2001 με αφετηρία το Αφγανιστάν. Μέχρι και το 2016 έχει χρησιμοποιηθεί σε πολλές χώρες της Μέσης Ανατολής στα πλαίσια του πολέμου κατά της τρομοκρατίας. Πιο συγκεκριμένα, αεροπορικές επιδρομές ή μη επανδρωμένες αεροπορικές επιθέσεις με τη χρήση drone έχουν πραγματοποιηθεί στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, στο Λίβανο, στη Συρία, στην Υεμένη, στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας. Στόχος αυτών των επιδρομών υπήρξαν 26 τρομοκρατικές οργανώσεις, εκ των οποίων καμία δεν εξουδετερώθηκε πλήρως και παραμένουν ενεργές μέχρι σήμερα. Πιο συγκεκριμένα:

		Διάλυση τρομοκρατικής οργάνωσης	
		Όχι	Ναι
Αεροπορικές επιδρομές	Όχι	3	1
	Ναι	26	0

4.1.3 Δολοφονία ή σύλληψη ηγετικών στελεχών

Η τακτική της δολοφονίας ή της σύλληψης ηγετικών στελεχών (kill/capture the leader, «beheading») αποτελεί το πιο συχνό μέσο αντιμετώπισης των τρομοκρατικών οργανώσεων. Από το 2001 έως το 2016 έχει χρησιμοποιηθεί κατά των οργανώσεων που δρουν στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, στη Συρία, στο Λίβανο, στο Ιράν, στην Ιορδανία, στην Αίγυπτο, στην Υεμένη, στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας. Από τις συνολικά 30 τρομοκρατικές οργανώσεις που εξετάζονται, η τακτική του «αποκεφαλισμού» έχει χρησιμοποιηθεί στις 25 εκ των οποίων μόνο 1 διαλύθηκε. Οι υπόλοιπες παραμένουν ενεργές μέχρι σήμερα. Πιο συγκεκριμένα:

		Διάλυση τρομοκρατικής οργάνωσης	
		Όχι	Ναι
Δολοφονία/σύλληψη ηγετικών στελεχών	Όχι	5	0
	Ναι	24	1

4.1.4 Καταστροφή πηγών χρηματοδότησης

Η μέθοδος της καταστροφής των πηγών χρηματοδότησης εστιάζει στην εξάντληση των πόρων και την αποτροπή εσόδων των τρομοκρατικών οργανώσεων με στόχο την μείωση των τρομοκρατικών επιθέσεων και μακροπρόθεσμα την αδράνεια ή την καταστροφή της οργάνωσης. Η μέθοδος αυτή στράφηκε κυρίως κατά προσώπων εντός ή εκτός της χώρας επιχειρήσεων της οργάνωσης, κατά εγκαταστάσεων πλουτοπαραγωγικών πηγών ακόμη και κατά κρατών με την επιβολή κυρώσεων και διακοπής διπλωματικών σχέσεων. Χρησιμοποιήθηκε κυρίως στις οργανώσεις που δρουν στην Τουρκία, στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ και στη Συρία. Οι δύο τελευταίες χώρες αποτελούν εναργέστερο παράδειγμα, διότι οι τρομοκρατικές οργανώσεις κατάφεραν να καταλάβουν εδάφη και να τα εκμεταλλευτούν αναλόγως. Από τις συνολικά 30 οργανώσεις που εξετάζονται, η συγκεκριμένη τακτική χρησιμοποιήθηκε κατά 9 οργανώσεων εκ των οποίων καμία δεν διαλύθηκε και παραμένουν ενεργές μέχρι σήμερα. Πιο συγκεκριμένα:

		Διάλυση τρομοκρατικής οργάνωσης	
		Όχι	Ναι
Καταστροφή πηγών χρηματοδότησης	Όχι	20	1
	Ναι	9	0

4.2 Ιδεολογικά

Σε αυτή την υποενοότητα εξετάζονται τα ιδεολογικά μέσα αντιμετώπισης των τρομοκρατικών οργανώσεων. Πιο συγκεκριμένα, αναλύεται αν η αντιμετώπιση στρατολόγησης νέων μελών και υποστηρικτών οδηγεί στη διάλυση της τρομοκρατικής οργάνωσης. Αντιστοίχως εξετάζεται και η αντιμετώπιση της ισλαμοφοβίας στις δυτικές χώρες.

4.2.1 Αντιμετώπιση στρατολόγησης νέων μελών και υποστηρικτών

Η αντιμετώπιση της στρατολόγησης νέων μελών και υποστηρικτών αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των σύμμαχων κρατών στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας. Αυτό συμβαίνει διότι με τη μείωση της εισροής ξένων «μαχητών» στις τρομοκρατικές οργανώσεις μειώνονται τα τρομοκρατικά χτυπήματα σε ευρωπαϊκό και αμερικανικό έδαφος όπως επίσης μειώνονται τα έσοδα των οργανώσεων, αφού η ξένη «επιχορήγηση» αποτελεί μία από τις βασικές πηγές χρηματοδότησης.

Η αντιμετώπιση της στρατολόγησης λαμβάνει χώρα κυρίως στην Ευρώπη και στην Αμερική με τη συνεργασία των συμμάχων στον τομέα των πληροφοριών και του οργανωμένου εγκλήματος (Sullivan K. , 2014). Παράλληλα όμως, γίνονται προσπάθειες αποτροπής στρατολόγησης και σε χώρες της Μέσης Ανατολής μέσω αεροπορικών επιδρομών κατά των στρατοπέδων στρατολόγησης και εκπαίδευσης «νεοσύλλεκτων» και επίδοξων τρομοκρατών. Ειδικότερα, οι χώρες στις οποίες έγιναν προσπάθειες καταστροφής των στρατοπέδων στρατολόγησης και εκπαίδευσης όπως επίσης στοχευμένες δολοφονίες διαχειριστών στρατολόγησης είναι το Ιράκ, το Αφγανιστάν, η Συρία, ο Λίβανος, η Ιορδανία, η Υεμένη, η Δυτική Όχθη και η Λωρίδα της Γάζας. Από τις συνολικά 30 οργανώσεις, έγινε στόχος η διαδικασία στρατολόγησής τους μόνο κατά οκτώ (8) οργανώσεων, εκ των οποίων καμία δεν διαλύθηκε και παραμένουν ενεργές μέχρι σήμερα. Πιο συγκεκριμένα:

		Διάλυση τρομοκρατικής οργάνωσης	
		Όχι	Ναι
Αντιμετώπιση στρατολόγησης νέων μελών και υποστηρικτών	Όχι	21	1
	Ναι	8	0

4.2.2 Αντιμετώπιση της Ισλαμοφοβίας

Η αντιμετώπιση της ισλαμοφοβίας αποτελεί ένα από τα κυριότερα θέματα συζήτησης στις εσωτερικές πολιτικές των κρατών που δέχονται τρομοκρατικά χτυπήματα στο έδαφός τους. Η αντιμετώπιση του φαινομένου όχι μόνο αποτρέπει την ένταξη νέων μουσουλμάνων στα τρομοκρατικά δίκτυα και μειώνει το επίπεδο απειλής στο εσωτερικό των κρατών, αλλά απωθεί τα επίδοξα μέλη να μεταφερθούν στο πεδίο της μάχης στη Μέση Ανατολή με απώτερο στόχο τη διάλυση των τρομοκρατικών οργανώσεων. Η συγκεκριμένη τακτική λαμβάνει χώρα κυρίως στο εσωτερικό των κρατών της Δύσης κι όχι στη Μέση Ανατολή. Η αντιμετώπιση της ισλαμοφοβίας στρέφεται κατά όλων των τρομοκρατικών οργανώσεων που εξετάζονται. Όμως καμία τρομοκρατική οργάνωση δεν έχει διαλυθεί και παραμένουν ενεργές μέχρι σήμερα. Πιο συγκεκριμένα:

		Διάλυση τρομοκρατικής οργάνωσης	
		Όχι	Ναι
Αντιμετώπιση Ισλαμοφοβίας	Όχι	0	0
	Ναι	30	0

5. Συμπεράσματα και νέες πολιτικές προσέγγισης

Ο στόχος της εργασίας είναι η αξιολόγηση των μέσων που ακολουθούν οι σύμμαχοι στον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» για τη διάλυση των τρομοκρατικών οργανώσεων μετά τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου. Όπως φαίνεται στο Παράρτημα Β, όλοι οι τρόποι αντιμετώπισης εκτός από τη δολοφονία ή σύλληψη ηγετικών στελεχών έχουν probability NaN (not a number), αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να εξαχθεί συμπέρασμα ως προς τη συσχέτιση των δύο μεταβλητών. Όμως, στη «δολοφονία ή σύλληψη ηγετικών στελεχών» το probability είναι στο 0,03, δηλαδή μικρότερο του 0,05 και επομένως απορρίπτεται η αρχική υπόθεση (Αρχική Υπόθεση: Δεν υπάρχει σχέση μεταξύ των δύο εξεταζόμενων μεταβλητών). Άρα υπάρχει σχέση μεταξύ της διάλυσης τρομοκρατικής οργάνωσης και τη δολοφονία ή σύλληψη ηγετικών στελεχών. Η στατιστική ανάλυση απεικονίζεται με τη βοήθεια πινάκων διπλής εισόδου. Παράλληλα, η χρήση της λογιστικής παλινδρόμησης, αν και αρχικά είχε σχεδιαστεί, θεωρήθηκε στην ουσία περιττή λόγω των αποτελεσμάτων της έρευνας. Είναι εφικτό να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι οι τρομοκρατικές οργανώσεις θρησκευτικού χαρακτήρα δεν επηρεάζονται από το χρόνο αντίδρασης των κρατών, αφού 29 από τις 30 οργανώσεις δεν έχουν διαλυθεί. Επομένως, είναι στατιστικά ασήμαντη η εφαρμογή της λογιστικής παλινδρόμησης.

Ως γενικό συμπέρασμα σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης εξάγεται ότι τα μέσα αντιμετώπισης που εφαρμόζονται έως σήμερα για τον πόλεμο της τρομοκρατίας είναι μη αποτελεσματικά. Οι τρομοκρατικές οργανώσεις όχι μόνο δεν έχουν διαλυθεί αλλά έχουν πολλαπλασιαστεί σε σύγκριση με την αρχή του «πολέμου», το 2001. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι οι σύμμαχοι στον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» εστίασαν στο να καταπολεμήσουν το αποτέλεσμα κι όχι τις αιτίες που προκαλούν το φαινόμενο. Επίσης, δεν δύναται να χαρακτηριστεί η απώλεια εδαφών του «Ισλαμικού Κράτους» στη Συρία ως νίκη στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας για δύο λόγους. Πρώτον, διότι λόγω της απώλειας εδαφών και της στρατιωτικής ήττας τρομοκρατικής οργάνωσης στη Συρία και στο Ιράκ, έχουν αυξηθεί και ενδέχεται να αυξηθούν έτι περισσότερο οι τρομοκρατικές επιθέσεις σε ευρωπαϊκό και αμερικανικό έδαφος. Δεύτερον, η απώλεια εδαφών αποτελεί έκβαση πολλών παραγόντων και δράση πολλαπλών δρώντων στην περιοχή.

Μέσα αντιμετώπισης

Ειδικότερα, η τακτική «επέμβαση σε κράτος» αποδείχθηκε μη αποτελεσματική για πολλούς λόγους. Πιο συγκεκριμένα, στο Αφγανιστάν, αν και η στρατιωτική επέμβαση πέτυχε τον αρχικό της στόχο, την εκδίωξη της κυβέρνησης των Ταλιμπάν, υπήρξε έλλειψη μακροπρόθεσμου στρατηγικού σχεδιασμού για την εδραίωση ενός βιώσιμου καθεστώτος με αποτέλεσμα η απορρέουσα κατάσταση να δημιουργήσει ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη και λειτουργία τρομοκρατικών οργανώσεων. Δημιουργήθηκε μια αδύναμη θεσμικά κυβέρνηση, της οποίας οι θεσμοί αποδείχθηκαν ανίκανοι να περιορίσουν την εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών, η οποία συνιστούσε παράγοντα εξουσίας των τοπικών ηγετών και de facto αμφισβήτηση του ελέγχου της κεντρικής εξουσίας. Επίσης, δεν λήφθηκαν υπόψη οι ιδιαιτερότητες της περιοχής όπως το χάσμα και η καχυποψία των διαφορετικών εθνοτικών ομάδων (Παστούν, Τατζίκι, Ουζμπέκοι και Αζέροι). Η διεθνής κοινότητα δεν κατάφερε να εστιάσει στην αντιμετώπιση των αιτιών που προκαλούν αστάθεια και σύγκρουση μεταξύ των εθνοτικών ομάδων. Ειδικότερα, η υπανάπτυξη και η οικονομική ανισότητα σε συνδυασμό με την έλλειψη αποτελεσματικής θεσμικής οργάνωσης ευνόησαν την ανάπτυξη τρομοκρατικών

δραστηριοτήτων, των οποίων μία από τις κυριότερες πηγές χρηματοδότησης είναι η διακίνηση ναρκωτικών. Επιπλέον, η στρατιωτική δράση είχε ως στόχο την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, χωρίς όμως να καταφέρει να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που προκαλούν το φαινόμενο. Τέλος, η αύξηση της παρουσίας των στρατιωτικών δυνάμεων το 2008, λόγω του φόβου ανατροπής της αφγανικής κυβέρνησης από τους Ταλιμπάν και την Al-Qaeda, αποδείχθηκε μη αποτελεσματική και αύξησε τη δυσaréσκεια του τοπικού πληθυσμού.

Παρόμοια περίπτωση αποτελεί και το Ιράκ, όπου δεν υπήρχε ούτε εκεί ένα μακροχρόνιο στρατηγικό σχέδιο για τον ομαλό εκδημοκρατισμό της χώρας. Η αδυναμία κυρίως των Η.Π.Α να εστιάσουν στις αιτίες που δημιουργούν ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη τρομοκρατικής δραστηριότητας ευθύνεται για την αστάθεια που επικρατεί στο Ιράκ μετά τον πόλεμο του 2003, το ξέσπασμα του εμφυλίου πολέμου το 2014 με συνέπεια το διαμελισμό του κράτους και την ανάδυση της τρομοκρατικής οργάνωσης «Ισλαμικό Κράτος». Ο πόλεμος στο Ιράκ, αποτέλεσε μείζονα παράγοντα για την ανάκαμψη της διεθνούς τρομοκρατίας των ακραίων ισλαμιστών. Επίσης, λόγω της επέμβασης στο Ιράκ επιδεινώθηκε η κατάσταση στο Αφγανιστάν διότι παραμελήθηκε από τις ΗΠΑ μετά την πτώση των Ταλιμπάν οι οποίοι ανέπτυξαν νέες δυνάμεις και ήταν σε θέση το 2007 να διεξάγουν ανταρτοπόλεμο μεγάλης κλίμακας κατά των κρατικών δυνάμεων του Αφγανιστάν και των δυνάμεων του NATO (Bergen 2007, Παπασωτηρίου 2009).

Η τακτική των αεροπορικών επιδρομών, αν και πλήττει στρατηγικούς στόχους των οργανώσεων (στρατόπεδα εκπαίδευσης, πετρελαιοπηγές, εγκαταστάσεις), δεν αρκεί ώστε να προκαλέσει την πλήρη διάλυσή τους. Αυτό συμβαίνει διότι, είτε η ζημιά που προκαλείται δεν είναι ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία της οργάνωσης είτε γιατί από την έναρξη των αεροπορικών επιδρομών και τους βομβαρδισμούς οι τρομοκράτες έχτισαν υπόγειες σήραγγες και κατοικίες ώστε να μην πλήττονται σε μεγάλο βαθμό από αυτή την τακτική (Bender, 2016). Τέλος, έχουν καταγραφεί περισσότεροι θάνατοι αμάχων κατά τη διάρκεια αεροπορικών επιδρομών παρά τρομοκρατών και δημιουργείται το ερώτημα στον άμαχο πληθυσμό για το ποιος πραγματικά είναι ο εχθρός με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι υποστηρικτές και τα μέλη των τρομοκρατικών οργανώσεων (Dearden, 2017).

Η τακτική της «δολοφονίας ή σύλληψης ηγετικών στελεχών» δεν είναι αποτελεσματική διότι οι τρομοκρατικές οργανώσεις του «θρησκευτικού κύματος» είναι μη ιεραρχικά δομημένες και η απώλεια ενός ηγετικού στελέχους δεν αποτελεί βασικό πλήγμα για την οργάνωση, αφού είτε θα υπάρχει ήδη επόμενος διάδοχος είτε ο ηγέτης που σκοτώθηκε θα αναγνωριστεί από την οργάνωση ως μάρτυρας. Στην περίπτωση κατά την οποία δεν υπάρχει ήδη διάδοχος, το κράτος βιώνει βραχυπρόθεσμη μείωση τρομοκρατικών επιθέσεων, διότι η τρομοκρατική οργάνωση υφίσταται εσωτερικές συγκρούσεις διαδοχής. Στη συνέχεια, ο νέος ηγέτης επιδιώκει να εδραιώσει τη θέση του και να αποδείξει την ηγετική του δεινότητα αυξάνοντας την ένταση και την συχνότητα τρομοκρατικών επιθέσεων. Δηλαδή, η τακτική της δολοφονίας ηγέτη έχει ως αποτέλεσμα βραχυπρόθεσμη μείωση και μακροπρόθεσμη αύξηση σε σχέση με την αρχική κατάσταση. Τέλος, οι στοχευμένες δολοφονίες προσελκύουν περισσότερους υποστηρικτές, παρά τους αποθαρρύνουν.

Η τακτική της καταστροφής πηγών χρηματοδότησης αν και δεν είναι ικανή από μόνη της να οδηγήσει στη διάλυση των τρομοκρατικών οργανώσεων, είναι ένα από τα πιο αποδοτικά μέσα διότι προκαλεί ισχυρό πλήγμα στις τρομοκρατικές οργανώσεις περιορίζοντας τα έξοδα των οργανώσεων που

συνήθως αφορούν όπλα και εκρηκτικούς μηχανισμούς για τη διεξαγωγή τρομοκρατικών επιθέσεων, σίτιση, διατήρηση στρατοπέδων εκπαίδευσης, σχολεία και πληρωμή των «μαχητών» της (The Economist 2015, Spencer R. 2015).

Η αντιμετώπιση στρατολόγησης νέων μελών και υποστηρικτών δεν έχει αποφέρει τη διάλυση τρομοκρατικής οργάνωσης μέχρι στιγμής κυρίως λόγω της λανθασμένης προσέγγισης. Δηλαδή, όπως και με την αντιμετώπιση της ισλαμοφοβίας, οι σύμμαχοι στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας εστιάζουν στο αποτέλεσμα κι όχι στις αιτίες που ωθούν τα επίδοξα μέλη να ενταχθούν σε τρομοκρατικά δίκτυα. Πιο συγκεκριμένα, γίνονται προσπάθειες να δολοφονηθούν οι υπεύθυνοι στρατολόγησης και προπαγάνδας αντί να πείσουν τα επίδοξα μέλη ότι η λύση δεν είναι η ένταξη σε τρομοκρατικό δίκτυο.

Η αντιμετώπιση της ισλαμοφοβίας δεν είναι αποτελεσματική διότι όπως προαναφέρθηκε η προσέγγιση εστιάζει στο αποτέλεσμα κι όχι στις αιτίες που το προκαλούν. Δύο είναι οι κύριοι λόγοι που καθιστούν αναποτελεσματικά τα μέσα για την αντιμετώπιση της ισλαμοφοβίας. Πρώτον, τα αποτυχημένα μοντέλα ενσωμάτωσης μεταναστών, τα οποία δεν ενσωματώνουν αλλά γκετοποιούν και αναδεικνύουν τις διαφορές κι όχι τις ομοιότητες. Δεύτερον, η εξωτερική πολιτική στη Μέση Ανατολή δημιουργεί λυτρωτικά αισθήματα στους μετανάστες από αυτές τις περιοχές, με αποτέλεσμα το φανατισμό τους και στη συνέχεια το στιγματισμό ολόκληρης εθνικότητας.

Νέες πολιτικές προσέγγισης

Μετά από 15 χρόνια αναποτελεσματικού πολέμου κατά της τρομοκρατίας έχει δημιουργηθεί η ανάγκη για προσέγγιση νέων πολιτικών και νέων μέσων αντιμετώπισης. Η καταστροφή των τρομοκρατικών οργάνωσεων δύναται να επέλθει εάν νικηθεί ο πόλεμος στο επίπεδο της ιδεολογίας, αφού πλέον δεν θα υπάρχουν μέλη και υποστηρικτές. Όμως, το κυριότερο μέσο αντιμετώπισης αφορά τη στροφή της αμερικανικής και ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής στη Μέση Ανατολή. Ορισμένα κράτη είναι ορθό να πάψουν να αντιμετωπίζονται ως αποικίες και να υιοθετήσουν ένα πολιτικό μοντέλο που ταιριάζει στις ιδιαιτερότητες της περιοχής κι όχι να τους επιβληθεί με τη βία ένα δυτικό μοντέλο δημοκρατίας.

Επιπλέον, οι σύμμαχοι σ' αυτό τον πόλεμο οφείλουν να εστιάσουν στις αιτίες και στις συνθήκες που επιτρέπουν την ριζοσπαστικοποίηση των ατόμων και προτιμούν την τρομοκρατία από τις ελευθερίες και τη δημοκρατία. Πιο συγκεκριμένα, ο διάλογος και τα διπλωματικά μέσα πρέπει να αντικαταστήσουν την προσέγγιση της τρομοκρατίας ως «εξόδου διαφυγής» από τους ευάλωτους νέους. Επίσης, είναι αναγκαία η δημιουργία νέων μοντέλων ενσωμάτωσης των μεταναστών, τα οποία θα μειώνουν το ρατσισμό με την εξύψωση των ομοιοτήτων μεταξύ των διαφορετικών πολιτισμών, παρά των διαφορών τους. Τέλος, μια ακόμη πρόταση αποτελεί η ενίσχυση της διεθνούς ανταλλαγής πληροφοριών.

Εν κατακλείδι, η τρομοκρατία αποτελεί ένα «όπλο» καταπιεσμένων ή εξαθλιωμένων κοινωνικών ομάδων που στρέφονται εναντίον αυτών που θεωρούν «υπεύθυνους» για την καταστροφή τους. Εάν δεν σταματήσουν οι οικονομικές επεκτατικές πολιτικές ορισμένων κρατών και δεν εξαλειφθούν προβλήματα όπως φτώχεια και κοινωνική ανισότητα, είναι σχεδόν αδύνατον να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της τρομοκρατίας.

Κατάλογος Πηγών

- The Guardian*. (2003, March 18). Retrieved August 27, 2017, from The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2003/mar/18/usa.iraq>
- Aldis, A., & Herd, G. (2007). *The Ideological War on Terror: Worldwide strategies for counter-terrorism*. New York: Routledge.
- Al-Maqtari, M. (2012, March 22). *Yemen Times*. Retrieved September 13, 2017, from Yemen Times: <http://www.yementimes.com/en/1557/report/612/Conflicting-reports-on-Al-Shabab-fighters-entering-Yemen.htm>
- Al-Obeid, A., & Κυριακίδης, Κ. (2013, Μάιος 16). *Foreign Affairs The Hellenic Edition*. Retrieved Αύγουστος 6, 2017, from Foreign Affairs: <http://foreignaffairs.gr/articles/69309/kleanthis-kyriakidis-kai-dr-aref-al-obeid/islamofobia?page=show>
- Australian Government. (n.d.). *Australian Government*. Retrieved September 9, 2017, from Australian Government: <https://www.nationalsecurity.gov.au/listedterroristorganisations/pages/hamassizzal-dinal-qassambrigades.aspx>
- Awad, M. (2014, September 18). *The Tahrir Institute for Middle East Policy*. Retrieved September 8, 2017, from The Tahrir Institute for Middle East Policy: <https://timep.org/commentary/ajnad-misr-rise-homegrown-egyptian-jihadists/>
- BBC. (2014, September 24). *BBC*. Retrieved September 8, 2017, from BBC: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29350271>
- BBC. (2015, June 16). *BBC*. Retrieved September 9, 2017, from BBC: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-11483095>
- BBC. (2016, May 12). *BBC*. Retrieved September 8, 2017, from BBC: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-25882504>
- Bender, J. (2016, March 2). *Business Insider*. Retrieved September 21, 2017, from Business Insider: <http://www.businessinsider.com/isis-lair-2016-3>
- Bergen, P. (2007, October 15). *New Republic*. Retrieved September 21, 2017, from New Republic: <https://newrepublic.com/article/61770/war-error>
- Burke, J. (2014, September 23). *The Guardian*. Retrieved September 8, 2017, from The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2014/sep/23/us-airstrikes-in-syria-target-al-qaida-linked-khorasan-group-as-well-as-isis>
- Chaliand, G., & Blin, A. (2007). *The History Of Terrorism from Antiquity to Al Qaeda*. London: University of California.

- Clarke, L. (2009, May 14). *E- International Relations Students*. Retrieved August 31, 2017, from E- International Relations Students: <http://www.e-ir.info/2009/05/14/why-has-defining-terrorism-proved-so-difficult/>
- Coll, S. (2004). *Ghost Wars: The secret history of the CIA, Afganistan, and Bin Laden, from the Soviet invasion to September 10, 2001*. New York: Penguin Group.
- Combating Terrorism Center. (2016, July 27). *Combating Terrorism Center*. Retrieved September 5, 2017, from CTC: <https://ctc.usma.edu/posts/the-kurdistan-freedom-falcons-a-profile-of-the-arms-length-proxy-of-the-kurdistan-workers-party>
- Crenshaw, M. (2008). *The Debate over "New" vs. "Old" Terrorism*. Stanford: Springer Science + Business Media B.V.
- David, R. (2004). *The four waves of modern terrorism*. Washington: Georgetown University Press.
- Dearden, L. (2017, June 3). *Independent*. Retrieved September 21, 2017, from Independent: <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-syria-iraq-air-strikes-civilians-killed-injured-casualties-children-mosul-offensive-latest-war-a7771146.html>
- DeYoung, K., & Goldman, A. (2014, August 21). *The Washington Post*. Retrieved August 30, 2017, from Washington Post: https://www.washingtonpost.com/world/national-security/after-foley-killing-us-defends-refusal-to-pay-ransom-to-terrorist-groups-that-kidnap/2014/08/21/99b5867c-2971-11e4-8593-da634b334390_story.html?utm_term=.50fa71241145
- Engel, P. (2015, May 9). *Business Insider*. Retrieved August 30, 2017, from Business Insider: <http://www.businessinsider.com/isis-is-revolutionizing-international-terrorism-2015-5>
- Engel, P. (2016, September 11). *Business Insider*. Retrieved July 31, 2017, from Business Insider: <http://www.businessinsider.com/are-we-safer-now-than-on-911-2016-9>
- Europol. (2016, December 2016). *Europol*. Retrieved July 31, 2017, from Europol: <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/islamic-state-changing-terror-tactics-to-maintain-threat-in-europe>
- Europol. (2017). *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2017*. The Hague: Europol.
- Evera, S. V. (2009). *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Πολιτικής Επιστήμης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα.
- Fletcher, H. (2005, November 1). *Council on Foreign Relations*. Retrieved September 8, 2017, from Council on Foreign Relations: <https://www.cfr.org/backgroundunder/al-aqsa-martyrs-brigade>
- Fletcher, H. (2008, April 8). *Council on Foreign Relations*. Retrieved September 9, 2017, from Council on Foreign Relations: <https://www.cfr.org/backgroundunder/palestinian-islamic-jihad>
- French, R. (2010, October 29). *World Policy*. Retrieved July 31, 2017, from World Policy: <http://www.worldpolicy.org/blog/2010/10/29/new-strategies-fight-against-terrorism>
- Galderisi, P. (2015). *Understanding Political Science Statistics*. New York: Routledge.

- Ghatak, S. (2011). *Threat Perceptions*. Plymouth: Lexington Books.
- Global Terrorism Index. (2015, November 18). *Security Magazine*. Retrieved August 2, 2017, from Security Magazine: <http://www.securitymagazine.com/articles/86780-global-terrorism-increased-by-80-in-2014>
- Gofas, A. (2012). *The Terrorism - Democracy Nexus and the Trade-Off between Security and Civil Liberties*. Berlin: Springer.
- House Homeland Security Committee. (2016). *A National strategy to win the war against islamist terror*. Homeland Security Committee.
- Inafuku, E. (2010). How does the 1979 Iranian Revolution affect current iranian fundamentalism and international politics? In *Journal of Applied Security Research* (pp. 414-436). New York: Syracuse University.
- Institute for the Study of War. (2010, October). *Institute for the Study of War*. Retrieved September 8, 2017, from Institute for the Study of War: http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Haqqani_Network_0.pdf
- Kelkar, K. (2017, February 26). *PBS Newshour*. Retrieved August 31, 2017, from PBS: <http://www.pbs.org/newshour/updates/defining-terrorism-consensus/>
- Khouri, R. (2016, September 11). *Al Jazeera*. Retrieved August 4, 2017, from Al Jazeera: <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2016/09/911-terror-militarism-war-fear-160911055050615.html>
- Kirk, A. (2016, March 24). *The Telegraph*. Retrieved September 19, 2017, from The Telegraph: <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/03/29/iraq-and-syria-how-many-foreign-fighters-are-fighting-for-isil/>
- Laquer, W. (1999). *The New Terrorism: Fanaticism and the Arms of Mass Destruction*. New York: Oxford University Press.
- Laub, Z. (2014, August 1). *Council on Foreign Relations*. Retrieved September 8, 2017, from Council on Foreign Relations: <https://www.cfr.org/backgrounder/hamas>
- Leggiero, K. (2015, January 1). *The Journal of Political Risk*. Retrieved September 19, 2017, from The Journal of Political Risk: http://www.jpolorisk.com/countering-western-recruitment-of-isis-fighters/#_ftnref33
- Lieber, D. (2015, September 11). *The Jerusalem Post*. Retrieved September 8, 2017, from The Jerusalem Post: <http://www.jpost.com/Middle-East/ISIS-Threat/Powerful-militant-group-in-Gaza-allegedly-pledges-allegiance-to-ISIS-415869>
- Middle East Eye. (2015, February 12). *Middle East Eye*. Retrieved September 8, 2017, from Middle East Eye: <http://www.middleeasteye.net/news/profile-islamic-state-iraq-and-levant-290025404>
- Miles, T., & Iris, J. (2016, February 17). *Reuters*. Retrieved July 26, 2017, from www.reuters.com: <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-terrorist-idUSKCN0VQ25E>

- Mockaitis, T. (2007). *The "New" Terrorism: Myths and Reality*. London: Praeger Security International.
- Morton, R. B. (2004). *Methods & Models A Guide to the Empirical Analysis of Formal Models in Political Science*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Osaki, T. (2015, March 20). *Japan Times*. Retrieved August 31, 2017, from Japan Times: <https://www.japantimes.co.jp/news/2015/03/20/national/tokyo-marks-20th-anniversary-of-aums-deadly-sarin-attack-on-subway-system/#.WahQfMgiGjg>
- Paing, H. (2016). *The War on Terror*. Florida: Embry Riddle Aeronautical University.
- Paing, H. (2016). *The War on Terror, How the Strategies Used by the United States against Islamic Extremism Have been ineffective*. Florida: Embry Riddle Aeronautical University .
- Roggio, B. (2017, January 20). *Business Insider*. Retrieved September 21, 2017, from Business Insider: <http://www.businessinsider.com/us-airstrike-al-qaeda-syria-2017-1>
- Rotberg, R. (2003). *State Failure and State Weakness in a Time of Terror*. Washington DC: Brookings Institution Press.
- Schmid, A. P. (2011). *Handbook of Terrorism Research*. London: Routledge.
- Spencer, A. (2010). *The "new terrorism" of al-Qaeda is not so new*. Washington DC: CQ Press.
- Spencer, R. (2015, November 1). *Jihad Watch*. Retrieved September 22, 2017, from Jihad Watch: <https://www.jihadwatch.org/2015/11/islamic-state-school-in-afghanistan-we-must-implement-gods-religion-over-all-people>
- Stanford University. (2014, April 11). *Stanford University*. Retrieved September 5, 2017, from Stanford University: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/255>
- Stanford University. (2015, July 27). *Stanford University*. Retrieved September 5, 2017, from Stanford University: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/75>
- Stanford University. (2016, July 3). *Stanford University*. Retrieved September 4, 2017, from Stanford University: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/13>
- Stanford University. (2016, August 25). *Stanford University*. Retrieved September 4, 2017, from Stanford University: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/361?highlight=kataib+hezbollah>
- Stanford University. (2016, February 25). *Stanford University*. Retrieved September 8, 2017, from Stanford University: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/557>
- Stanford University. (2017, April 14). *Stanford University*. Retrieved September 8, 2017, from Stanford University: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/1>
- Stern, J. (1999). *The Ultimate Terrorists*. Cambridge: Harvard University Press.

- Sullivan, K. (2014, December 8). *The Washington Post*. Retrieved September 21, 2017, from The Washington Post: https://www.washingtonpost.com/world/national-security/three-american-teens-recruited-online-are-caught-trying-to-join-the-islamic-state/2014/12/08/8022e6c4-7afb-11e4-84d4-7c896b90abdc_story.html?tid=hybrid_1.1_strip_1&utm_term=.349be43e9d94
- Sullivan, M. (2014). *Hezbollah in Syria*. Washington DC: Institute for the Study of War.
- Taylor, H. (2016, October 5). *CNBC*. Retrieved August 30, 2017, from CNBC: <https://www.cnbc.com/2016/10/05/most-young-terrorist-recruitment-is-linked-to-social-media-said-doj-official.html>
- Taylor, R. (2002). *The History of Terrorism*. California: The Lucent Terrorism Library.
- Terrorism Research & Analysis Consortium. (2016, January 1). *TRAC*. Retrieved September 5, 2017, from Terrorism Research & Analysis Consortium: <https://www.trackingterrorism.org/group/turkistan-islamic-party-tip>
- The Economist. (2015, January 14). *The Economist*. Retrieved September 22, 2017, from The Economist: <https://www.economist.com/blogs/economist-explains/2015/01/economist-explains>
- The Machenzie Institute. (2016, August 1). *The Machenzie Institute*. Retrieved September 8, 2017, from The Machenzie Institute: <http://mackenzieinstitute.com/jaysh-al-muhajirin-wal-ansar-jma/>
- The Mackenzie Institute. (2015, November 11). *The Mackenzie Institute*. Retrieved September 8, 2017, from The Mackenzie Institute: <http://mackenzieinstitute.com/al-aqsa-martyrs-brigade-aamb-2/>
- Tomson, C. (2017, March 11). *AMN*. Retrieved July 26, 2017, from Almasdarnews: <https://www.almasdarnews.com/article/us-declared-newly-merged-syrian-jihadist-group-terrorist-organization/>
- Tucker, D. (2001). What is new about the new terrorism and how dangerous is it? In *Terrorism and Political Violence* (pp. 1-14). London: Routledge.
- United Nations - Security Council. (2014, October 29). *Sixteenth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team*. Retrieved August 30, 2017, from http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/770
- United Nations. (2016). *United Nations*. Retrieved September 3, 2017, from United Nations: <https://www.un.org/counterterrorism/ctitf/un-global-counter-terrorism-strategy>
- United Nations Security Council. (2014, September 23). *United Nations Security Council*. Retrieved September 5, 2017, from United Nations Security Council: https://www.un.org/sc/suborg/en/sanctions/1267/aq_sanctions_list/summaries/entity/abdallah-azzam-brigades-%28aab%29
- United Nations Security Council. (2014, June 3). *United Nations Security Council*. Retrieved September 5, 2017, from United Nations Security Council:

https://www.un.org/sc/suborg/en/sanctions/1267/aq_sanctions_list/summaries/entity/asbat-al-ansar

US Department of State: Office of the Spokesperson. (2017, July 21). *US Department of State*.

Retrieved September 4, 2017, from US Department of State:

<https://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2017/07/272775.htm>

Watson, A. (1992). *The Evolution of International Society*. London: Routledge.

Wellman, C. (2013). *Terrorism and Counterterrorism: A moral Assessment*. New York: Springer.

Withnall, A. (2016, November 16). *Independent*. Retrieved August 2, 2017, from Independent Co:

<http://www.independent.co.uk/news/world/politics/global-terrorism-index-2016-developed-countries-suffer-dramatic-rise-deaths-a7419396.html>

Yashar, A., & Halevy, D. (2014, August 29). *Israel National News*. Retrieved September 4, 2017, from Israel National News:

<http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/184544#.VAXa5xagSSk>

Zalman, A. (2016, September 30). *ThoughtCo*. Retrieved September 3, 2017, from ThoughtCo:

<https://www.thoughtco.com/anarchism-and-anarchist-terrorism-3209262>

Zalman, A. (2017, March 23). *ThoughtCo*. Retrieved July 31, 2017, from ThoughtCo.:

<https://www.thoughtco.com/the-history-of-terrorism-3209374>

Γιαννακόπουλος, Β. (2016). *Ισλαμικό Κράτος: Οι ρίζες, η δημιουργία και η απειλή του Χαλιφάτου*.

Αθήνα: Λύχνος Printhouse.

Γρίβα, Ν. (2016, Ιούλιος 13). *Terrorism - Γεωπολιτική και ασύμμετρες απειλές*. Retrieved Αύγουστος

30, 2017, from terrorism: https://terrorism.gr/piges_xrimatodotisis-isis/

Κατσίης, Α., Σιδερίδης, Γ., & Εμβαλωτής, Α. (2010). *Στατιστικές μέθοδοι στις κοινωνικές επιστήμες*.

Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.

Κολιόπουλος, Κ. (2010). *Η στρατηγική σκέψη από την αρχαιότητα έως σήμερα*. Αθήνα: Εκδόσεις

Ποιότητα.

Κώνστας, Δ. Κ. (1983). *Θεωρία και Μεθοδολογία Διεθνών Σχέσεων*. Αθήνα - Κομοτηνή: Έκδοση Αντ. Ν.

Σακκουλά.

Κωστογλούδης, Τ. (. (2012). *Εμφάνιση, Αίτια, Εξέλιξη του Θρησκευτικού Φονταμενταλισμού και*

Επιρροή του στις Διεθνείς Σχέσεις (Παγκοσμιοποίηση - Τρομοκρατία). Θεσσαλονίκη: Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου.

Λυγερός, Σ. (2016). *Η ισλαμική τρομοκρατία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Παπαγεωργίου, Φ., & Σαμούρης, Α. (2012). *Ισλαμισμός και Ισλαμοφοβία*. Αθήνα: Ταξιδευτής.

Παπασωτηρίου, Χ. (2009). *Η διεθνής πολιτική στον 21ο αιώνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα.

Χειλά, Ε. (2013). *Οι Διεθνείς Συγκρούσεις στον 21ο αιώνα*. Αττική: Εκδόσεις Ποιότητα.

Παραρτήματα

A: Πίνακας Τρομοκρατικών Οργανώσεων

Στο παράρτημα 1 παρουσιάζονται οι τρομοκρατικές οργανώσεις που χρησιμοποιούνται στην παρούσα μελέτη ως δείγμα. Χωρίζονται ανά χώρα και στο σύνολό τους είναι 29 διαφορετικές τρομοκρατικές οργανώσεις. Στην παρακάτω λίστα ενδέχεται να παρουσιάζονται ίδιες οργανώσεις σε πολλές περιοχές λόγω του ευρέος πεδίου επιχειρήσεών τους.

Συρία	Ansar al-Islam ⁶
	Kata'ib Hezbollah ⁷
	Islamic State of the Iraq and the Levant ⁸
	Hay'at Tahrir al-Sham (Formerly Jabhat al-Nusra) ⁹
	Hezbollah ¹⁰
	Al Qaeda ¹¹

⁶ Η οργάνωση «**Ansar al – Islam**» συστάθηκε το Δεκέμβριο του 2001 στο Ιράκ έπειτα από συγχώνευση κουρδικών ισλαμιστικών οργανώσεων (Kurdish Hamas, Tawhid, the Al-Tawhid Islamic Front, The Second Soran Unit, the Reformist Group, Jund al-Islam). Η οργάνωση κρατούσε στενούς δεσμούς με την Al Qaeda και τον αρχηγό της, Osama bin Laden. Το 2003 με την αμερικανική επέμβαση στο Ιράκ, η οργάνωση πολεμούσε εναντίων των αμερικανικών δυνάμεων και των ιρακινών συμμάχων τους. Τέλος, το 2011 με το ξέσπασμα του εμφυλίου πολέμου στη Συρία μέλη της οργάνωσης πολεμούν κατά της συριακής κυβέρνησης. Το 2014, η οργάνωση ανακοίνωσε τη συγχώνευσή της με την τρομοκρατική οργάνωση «Ισλαμικό Κράτος», και την επίσημη διάλυσή της (Yashar & Halevy, 2014). Ωστόσο, η οργάνωση παραμένει ενεργή, αφού μερικά μέλη της αρνήθηκαν τη συγχώνευση και συνέχισαν την λειτουργία της ως ανεξάρτητη οργάνωση (Stanford University, 2016).

⁷ Η οργάνωση «**Kata'ib Hezbollah**» είναι μια ριζοσπαστική σιιτική ισλαμική οργάνωση, που ιδρύθηκε το 2006 με αντι-δυτική άποψη και βίαιη ιδεολογία και αριθμεί περίπου 400 μέλη. Είναι υπεύθυνη για επιθέσεις κατά ιρακινών και αμερικανικών στόχων στο Ιράκ. Έχει απειλήσει ζωές ιρακινών πολιτικών και πολιτών, οι οποίοι υποστηρίζουν τη νόμιμη πολιτική διαδικασία στο Ιράκ. Η οργάνωση είναι γνωστή για την εκτεταμένη χρήση των μέσων ενημέρωσης και προπαγάνδας με τη μαγνητοσκόπηση και δημοσίευση υλικού των επιθέσεων. Καταχωρήθηκε στη λίστα τρομοκρατικών οργανώσεων στις 2 Ιουλίου 2009. Η οργάνωση ήταν ιδιαίτερα ενεργή το καλοκαίρι του 2008, καταγράφοντας και διανέμοντας οπτικοακουστικό υλικό των επιθέσεών της. Τον Ιούνιο του 2011, πέντε αμερικανοί στρατιώτες σκοτώθηκαν σε επίθεση με ρουκέτα στη Βαγδάτη, όταν δράστες της KH εκτόξευσαν μεταξύ τριών και πέντε ρουκετών κατά της αμερικανικής βάσης Camp Victory (Stanford University, 2016). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

⁸ Η οργάνωση «**Islamic State of the Iraq and the Levant**» δημιουργήθηκε το 1999 υπό την ονομασία Jama'at al-Tawhid wal-Jihad και πολεμούσε κατά των δυτικών δυνάμεων στην επέμβαση στο Ιράκ το 2003. Το 2014 αυτοαποκαλέστηκε «Ισλαμικό Κράτος» και ανακήρυξε το «παγκόσμιο χαλιφάτο». Έχει αναγνωριστεί ως τρομοκρατική οργάνωση από τα Ηνωμένα Έθνη και δεκάδες κράτη. Είναι ευρέως γνωστή λόγω των πολυάριθμων επιθέσεων σε διαφορετικές χώρες και της συμμετοχής της στα κοινωνικά δίκτυα και την προβολή ακραίας βίας μέσω βιντεοσκοπημένου υλικού και την καταστροφή χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς. Επίσης, καινοτόμο χαρακτηριστικό αποτελεί το γεγονός ότι κατέχει έδαφος και «κρατικές δομές» (Middle East Eye, 2015; Stanford University, 2017). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

⁹ Η οργάνωση «**Hay'at Tahrir al-Sham**» συστάθηκε στις 28 Ιανουαρίου 2017. Αποτελεί συνασπισμός ορισμένων παλαιότερων οργανώσεων και χαρακτηρίστηκε ως τρομοκρατική από τις ΗΠΑ το Μάρτιο του 2017 (Tomson, 2017). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

¹⁰ Η «**Hezbollah**» αποτελεί μια σιιτική πολιτική και στρατιωτική οργάνωση και ιδρύθηκε το 1982 μετά την ισραηλινή επέμβαση στο Λίβανο κατά τη διάρκεια του λιβανικού εμφυλίου πολέμου. Ξεκίνησε ως μια χαλαρή ένωση υπόγειων τρομοκρατικών πυρήνων και έχει εξελιχθεί σε έναν υβριδικό οργανισμό υφασμένο στη δομή της λιβανικής κοινωνίας, με την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και την ενεργό συμμετοχή στην πολιτική, ενώ παράλληλα συμμετέχει σε διεθνείς τρομοκρατικές επιθέσεις και περιφερειακές στρατιωτικές επιχειρήσεις (Sullivan, 2014). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

	Khorasan Group ¹²
	Jaish al-Muhajireen wal-Ansar ¹³
	Yarmouk Martyrs Brigade ¹⁴
	Jund al-Aqsa ¹⁵
	Caucasus Emirate ¹⁶
	Turkistan Islamic Party ¹⁷
	Kurdistan Freedom Hawks ¹⁸
Λίβανος	Abdullah Azzam Brigades ¹⁹
	Osbat al-Ansar (Asbat an-Ansar) ²⁰
	Hezbollah

¹¹ Η «**Al Qaeda**» αποτελεί μια σουνιτική ισλαμιστική διεθνική τρομοκρατική οργάνωση και ιδρύθηκε το 1988 από τον Osama Bin Laden και άλλους Άραβες εθελοντές, που πολέμησαν στο Αφγανιστάν το 1980 κατά της σοβιετικής εισβολής. Αποτελεί την καλύτερα δικτυωμένη τρομοκρατική οργάνωση μετά από το «Ισλαμικό Κράτος» και ευθύνεται για πολλές θανατηφόρες επιθέσεις σε πολλές χώρες στην υφήλιο. Η πιο σημαντική επίθεση ήταν της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Αναγνωρίζεται ως τρομοκρατική οργάνωση από το Συμβούλιο Ασφαλείας Ηνωμένων Εθνών, από το NATO, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, τη Ρωσία και την Ινδία (Coll, 2004). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

¹² Η οργάνωση «**Khorasan Group**» δημιουργήθηκε το Μάρτιο του 2012 και αποτελεί μια ομάδα ανώτερων μελών της Al Qaeda, με πεδίο επιχειρήσεων τη νοτιοδυτική Συρία. Ο μόνος εν ζωή της ηγέτης είναι ο Mohammed Islambouli. Οι άλλοι δύο ηγέτες, Muhsin al-Fadhli και ο Sanafi al-Nasr, σκοτώθηκαν τον Ιούλιο και τον Οκτώβριο του 2015 αντίστοιχα, κατά τη διάρκεια αμερικανικών αεροπορικών επιδρομών. Στην επιδρομή του Ιουλίου σκοτώθηκε και ο κύριος κατασκευαστής βομβών της οργάνωσης (Burke, 2014; BBC, 2014). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

¹³ Η οργάνωση «**Jaish al-Muhajireen wal-Ansar**», δημιουργήθηκε το καλοκαίρι του 2012 από Άραβες και δραστηριοποιείται στη Συρία κατά της συριακής κυβέρνησης. Στις αρχές της δημιουργίας της είχε σχέσεις με το «Ισλαμικό Κράτος», αλλά το 2015 λόγω της αλλαγής της ηγεσίας κράτησε μια εξαιρετικά εχθρική στάση απέναντί του δηλώνοντας πίστη στην Al – Qaeda (The Machenzie Institute, 2016). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

¹⁴ Η οργάνωση «**Yarmouk Martyrs Brigade**» δημιουργήθηκε το 2012 και έχει διεξάγει πολλές επιθέσεις στη Νότια Συρία, συμπεριλαμβανομένων επιθέσεων με στόχο προσωπικό του ΟΗΕ. Η οργάνωση έχει δηλώσει πίστη στο «Ισλαμικό Κράτος» και στις 21 Μαΐου 2016 συγχωνεύτηκε με άλλες οργανώσεις (US Department of State: Office of the Spokesperson, 2017).

¹⁵ Η οργάνωση «**Jund al-Aqsa**» δημιουργήθηκε το Σεπτέμβριο του 2013 από τον Abu Abdul 'Aziz al-Qatari. Αναγνωρίζεται ως τρομοκρατική από τις Η.Π.Α. και τη Σαουδική Αραβία, αλλά όχι από τη Ρωσία, την Αίγυπτο και το Λίβανο (Miles&Iris, 2016). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

¹⁶ Η οργάνωση «**Caucasus Emirate**» ιδρύθηκε στις 7 Οκτωβρίου 2007 και στόχος της ήταν η εκδίωξη της ρωσικής παρουσίας από το βόρειο Καύκασο και τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου ισλαμικού εμιράτου. Πολλά μέλη της ενεπλάκησαν στο συριακό εμφύλιο του 2011 και πολεμούν κατά της συριακής κυβέρνησης (Stanford University, 2014). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

¹⁷ Η οργάνωση «**Turkistan Islamic Party**» ιδρύθηκε από Ουιγούρους τζιχαντιστές στη Δυτική Κίνα το 2008. Πολλά μέλη της ενεπλάκησαν στο συριακό εμφύλιο πόλεμο του 2011 (Terrorism Research & Analysis Consortium, 2016). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

¹⁸ Η οργάνωση «**Kurdistan Freedom Hawks**» δημιουργήθηκε τον Αύγουστο του 2004 και στόχος της είναι η δημιουργία ενός αυτόνομου κουρδικού κράτους στην ανατολική και νοτιοανατολική Τουρκία. Επίσης εκτός από την Τουρκία, έχει διεξάγει πολλές τρομοκρατικές επιθέσεις στη Συρία, στο Ιράκ και στο Ιράν (Combating Terrorism Center, 2016). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

¹⁹ Η οργάνωση «**Abdullah Azzam Brigades**» είναι μια σουνιτική ισλαμιστική οργάνωση, παρακλάδι της al – Qaeda στο Λίβανο. Ιδρύθηκε από τον SalehAl-Qaraawi το 2009 και διαθέτει αρκετά τοπικά δίκτυα σε αρκετές χώρες (Αίγυπτος, Ιράκ, Συρία, Ιορδανία και Λωρίδα της Γάζας). Η βάση της βρίσκεται στο Λίβανο, αλλά επιχειρεί και στη Συρία και στην Αραβική χερσόνησο (United Nations Security Council, 2014). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

²⁰ Η οργάνωση «**Osbat al-Ansar**» είναι σουνιτική, φονταμενταλιστική και ιδρύθηκε το 1994. Στόχος της είναι η δημιουργία ενός ισλαμικού κράτους στην περιοχή του Λιβάνου και συνδέεται με άλλες τρομοκρατικές οργανώσεις της περιοχής (United Nations Security Council, 2014). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

	Islamic State of the Iraq and the Levant
	Hay'at Tahrir al-Sham (Formerly Jabhat al-Nusra)
Αφγανιστάν	Haqqani Network ²¹
	Al Qaeda

Ιράκ	Army of the Men of Naqshbandi Order (Naqshbandi Army) ²²
	Islamic State of the Iraq and the Levant
	Kata'ib Hezbollah
	Kurdistan Freedom Hawks
	Ansar al-Islam
Δυτική Όχθη	Al-Aqsa Martyrs' Brigades ²³
	Hamas ²⁴
	Islamic Jihad Movement in Palestine ²⁵ (Palestinian Islamic Jihad)
	Izz ad-Din al-Qassam Brigades ²⁶ (Al-Qassam Brigades)
Λωρίδα της Γάζας	Army of Islam ²⁷
	Hamas
	Izz ad-Din al-Qassam Brigades (Al-Qassam Brigades)
	Islamic Jihad Movement in Palestine (Palestinian Islamic Jihad)
	The Islamic State – Sinai Province ²⁸ (Ansar Bait al-Maqdis)

²¹ Η οργάνωση «**Haqqani Network**», ιδρύθηκε το 1980 στο Αφγανιστάν. Ηγέτες της οργάνωσης είναι ο Maulvi Jalaluddin Haqqani και ο υιός του Sirajuddin Haqqani. Στόχος της είναι η εξάλειψη της δυτικής επιρροής στο Αφγανιστάν και η μετατροπή του Αφγανιστάν σε ένα κράτος αουστράλ βασιμμένο στη σαρία (Institute for the Study of War, 2010). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

²² Η οργάνωση «**Army of the Men of the Naqshbandi Order**» ηγάζει από το σουφικό κίνημα Naqshbandi, μια μυστική αίρεση του σουνιτικού Ισλάμ που δίνει έμφαση στην πνευματική ένωση με το Θεό και την παραίτηση από τις κοσμικές επιθυμίες. Δημιουργήθηκε στις 30 Δεκεμβρίου του 2016 από τον Izzat Ibrahim al-Duri. Εισήλθε στον κατάλογο τρομοκρατικών οργανώσεων στις 30 Σεπτεμβρίου 2015 (Stanford University, 2015). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

²³ Η οργάνωση «**Al-Aqsa Martyrs' Brigades**» δημιουργήθηκε το 2000 και αποτελεί την στρατιωτική πτέρυγα του πολιτικού κόμματος «Fatah» στη Δυτική Όχθη. Είναι υπεύθυνη για δεκάδες βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας και ένοπλες επιθέσεις εναντίον ισραηλινών οχημάτων στη Δυτική Όχθη (Fletcher, 2005; The Mackenzie Institute, 2015). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

²⁴ Η οργάνωση «**Hamas**» δημιουργήθηκε το 1987 από τον Sheikh Ahmed Yassin και αποτελεί ένα από τα δύο μεγάλα πολιτικά κόμματα στη Λωρίδα της Γάζας. Χαρακτηρίστηκε ως τρομοκρατική οργάνωση από τις Η.Π.Α. το 1995, από το Ισραήλ το 1989 και η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2003 (Laub, 2014). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

²⁵ Η οργάνωση «**Islamic Jihad Movement in Palestine**» δημιουργήθηκε το 1979 και στόχος της είναι η καταστροφή του Ισραήλ και η εγκαθίδρυση ενός ισλαμικού παλαιστινιακού κράτους. Οι επιχειρήσεις της βασίζονται σε βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας, επιθέσεις κατά ισραηλινών αμάχων και την εκτόξευση πυραύλων στο Ισραήλ. Κύριος χορηγός της οργάνωσης αποτελεί το Ιράν (Fletcher, Council on Foreign Relations, 2008). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

²⁶ Η οργάνωση «**Izz ad-Din al-Qassam Brigades**» δημιουργήθηκε το 1991 και αποτελεί την στρατιωτική πτέρυγα της οργάνωσης «Hamas». Έχει εξαπολύσει πολλές επιθέσεις κατά των Ισραηλινών, ιδιαίτερα τη χρονική περίοδο 1994-2000. Υπήρχαν αρκετοί πυρήνες της οργάνωσης στη Δυτική Όχθη, αλλά οι περισσότεροι καταστράφηκαν μέχρι το 2004 από πολλαπλές επιθέσεις των Ισραηλινών Δυνάμεων στην περιοχή (Australian Government). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

²⁷ Η οργάνωση «**Army of Islam**» δημιουργήθηκε το 2006 και εδρεύει στο κέντρο της Λωρίδας της Γάζας με ηγέτη τον Mumtaz Dughmush. Ο προηγούμενος ηγέτης της, Mohammad Namnam σκοτώθηκε στις 3 Νοεμβρίου το 2010 όταν πύραυλος ισραηλινού στρατιωτικού ελικοπτερου χτύπησε το αμάξι που οδηγούσε. Ένα από τα πιο γνωστά περιστατικά σχετικά με την οργάνωση αποτελεί η απαγωγή του ανταποκριτή του BBC, Alan Johnston (Lieber, 2015). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

²⁸ Η οργάνωση «**The Islamic State – Sinai Province**» από το 2011 μέχρι το Νοέμβριο του 2014, όποτε δήλωσε πίστη στο «Ισλαμικό Κράτος», ήταν γνωστή ως «Ansar Bait al-Maqdis». Σημαντικότερη επίθεση ήταν τον Ιούλιο

Υεμένη	Al-Qaeda in the Arabian Peninsula ²⁹ (Ansar al-Sharia in Yemen)
	Al-Shabaab ³⁰
	Al-Qaeda ΔΕΝ ΔΙΑΛΥΘΗΚΕ
	Islamic State of the Iraq and the Levant – Yemen Province ³¹
Αίγυπτος	Army of Islam
	Soldiers of Egypt ³² (Ajnad Misr)
	The Islamic State – Sinai Province (Ansar Bait al-Maqdis)
Ιορδανία	Jund al-Sham ³³
Ιράν	Jundallah ³⁴
	Kurdistan Freedom Hawks
Τουρκία	Kurdistan Freedom Hawks
	Kurdistan Worker's Party ³⁵
Ισραήλ	Izz ad-Din al-Qassam Brigades (Al-Qassam Brigades)

του 2012, όταν επιτέθηκε σε αιγυπτιακό αγωγό φυσικού αερίου, ο οποίος εξήγαγε αέριο στην Ιορδανία και στο Ισραήλ. Ο αριθμός των μελών της στην περιοχή του Σινά υπολογίζεται ότι ανέρχεται στα 1500 (Stanford University, 2016; BBC, 2016). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

²⁹ Η οργάνωση «**Al-Qaeda in the Arabian Peninsula**» δημιουργήθηκε τον Ιανουάριο του 2009 και αποτελεί το πιο ενεργό και επικίνδυνο παρακλάδι της «Al-Qaeda» στην Υεμένη και στη Σαουδική Αραβία με ηγέτη από το 2015 τον Qasim al-Raymi. Έχει αναλάβει την ευθύνη για πολλές και αιματηρές επιθέσεις στις προαναφερθείσες χώρες και έχει καταφέρει να καταλάβει πολλές πόλεις και χωριά κατά τη διάρκεια της κρίσης στην Υεμένη από το 2011. Επίσης, έχει υποστεί αρκετά πλήγματα από αμερικανικές αεροπορικές επιθέσεις με τη χρήση μη επανδρωμένων αεροσκαφών (drones). Τέλος, τον Ιούνιο του 2015 ο τότε ηγέτης της, Nasser al-Wuhayshi, σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια αεροπορικής επιδρομής (BBC, 2015). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

³⁰ Η οργάνωση «**Al-Shabaab**» δημιουργήθηκε το 2006 και το 2012 δήλωσε πίστη στην οργάνωση «Al-Qaeda». Περιοχές επιχειρήσεων είναι κυρίως η Σομαλία και η Υεμένη. Η οργάνωση αναμειχθηκε στην κρίση στην Υεμένη το 2012 για να βοηθήσει την οργάνωση «Al-Qaeda». Αριθμεί περίπου 9.000 μέλη και εισήλθε στη λίστα τρομοκρατικών οργάνωσεων από τις Η.Π.Α. στις 29 Φεβρουαρίου 2008 (Al-Maqtari, 2012). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

³¹ Η οργάνωση «**Islamic State of the Iraq and the Levant – Yemen Province**» αποτελεί παρακλάδι του «Islamic State of the Iraq and the Levant» (βλ. υποσημείωση 9).

³² Η οργάνωση «**Soldiers of Egypt**» είναι σαλαφιστική ισλαμιστική και δημιουργήθηκε στις 20 Νοεμβρίου του 2013 από τον Humam Muhammed. Η οργάνωση δρα μόνο κατά των δυνάμεων ασφαλείας και ενημερώνει τους πολίτες για τις τοποθετημένες βόμβες. Η Αίγυπτος την ανακήρυξε ως τρομοκρατική στις 22 Μαΐου του 2014 και οι Η.Π.Α. στις 18 Δεκεμβρίου 2014 (Awad, 2014). Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

³³ Η οργάνωση «**Jund al-Sham**» δημιουργήθηκε το 1991 στην Ιορδανία και τα μέλη της εκπαιδεύτηκαν το 1999 στο Αφγανιστάν με οικονομική ενίσχυση από τον Osama Bin Laden. Διεξήχθησαν πολλές τρομοκρατικές οργανώσεις από το 2004 κυρίως στο Λίβανο και στο Κατάρ και κατά του συριακού στρατού από το 2005 έως το 2014. Το Μάρτιο του 2014 η οργάνωση διαλύθηκε όταν ο ηγέτης της, Khaled Mahmoud al-Dandashi, και πολλά μέλη της σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια επιδρομής του συριακού στρατού σε κάστρο κατειλημμένο από την οργάνωση.

³⁴ Η οργάνωση «**Jundallah**» δημιουργήθηκε το 2003 από τον Abdolmalek Rigi στο Ιράν και ισχυρίζεται ότι αγωνίζεται για τα ίσα δικαιώματα των σουνιτών μουσουλμάνων του Ιράν. Ο ηγέτης της συνελλήφθη και εκτελέστηκε το 2010 από το Ιράν. Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

³⁵ Η οργάνωση «**Kurdistan's Worker Party - PKK**» δημιουργήθηκε το 1978 από τον Abdullah Ocalan και δρα στην Τουρκία και στο Ιράκ. Στόχος της οργάνωσης είναι η δημιουργία ενός κουρδικού, ανεξάρτητου κράτους και τα ίσα δικαιώματα των Κούρδων στην Τουρκία. Ο ηγέτης της συνελλήφθη το 1999 και έκτοτε βρίσκεται φυλακισμένος. Το χρονικό διάστημα μετά τη σύλληψη παρουσιάστηκε μεγάλη μείωση των επιθέσεων και για μερικά χρόνια υπήρχε κατάπαυση του πυρός. Όμως, με την επέμβαση στο Ιράκ το 2003 και την εκτόπιση από την εξουσία του Saddam Hussein, η οργάνωση μπόρεσε και αναδιοργανώθηκε στα βόρεια τμήματα του Ιράκ και τον επόμενο χρόνο της εισβολής ξεκίνησε εκ νέου επιθέσεις. Χαρακτηρίζεται ως τρομοκρατική οργάνωση από την Τουρκία και το NATO και παράλληλα η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει ότι το PKK «εμπλέκεται σε τρομοκρατικές πράξεις». Η οργάνωση παραμένει ενεργή.

Β: Ανάλυση Δεδομένων με Πρόγραμμα Knime

Στο συγκεκριμένο παράρτημα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ανάλυσης δεδομένων με τη βοήθεια του προγράμματος «Knime».

Συσχέτιση διάλυσης τρομοκρατικής οργάνωσης – επέμβαση σε κράτος

▲ Cross tabulation - 0:2 - Crosstab

File

Cross Tabulation of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Επέμβαση

Frequency Percent Row Percent Column Percent	0	Total	☒ Frequency ☐ Expected ☐ Deviation ☒ Percent ☒ Row Percent ☒ Column Percent ☐ Cell Chi-Square
0	29	29	☐ Max rows: 10
	96,6667	96,6667	☐ Max columns: 10
	100		
	96,6667		
1	1	1	
	3,3333	3,3333	
	100		
	3,3333		
Total	30	30	
	100	100	

Statistics for Table of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Επέμβαση

Statistic	DF	Value	Prob
Chi-Square	0	0.0	NaN

Total sample size: 30.0

▲ Cross tabulation - 0:2 - Crosstab

– □ ×

File

Cross Tabulation of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Αεροπορικές Επιδρομές

Frequency Percent Row Percent Column Percent	0	Total	☒ Frequency ☐ Expected ☐ Deviation ☒ Percent ☒ Row Percent ☒ Column Percent ☐ Cell Chi-Square
0	29	29	
	96,6667	96,6667	
	100		
	96,6667		
1	1	1	
	3,3333	3,3333	
	100		
	3,3333		
Total	30	30	
	100	100	

Max rows:

Max columns:

Statistics for Table of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Αεροπορικές Επιδρομές

Statistic	DF	Value	Prob
Chi-Square	0	0.0	NaN

Total sample size: 30.0

Συσχέτιση διάλυσης τρομοκρατικής οργάνωσης – δολοφονία/σύλληψη ηγέτη

▲ Cross tabulation - 0:2 - Crosstab

— □ ×

File

Cross Tabulation of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Δολοφονία ηγέτη

Frequency Percent Row Percent Column Percent	0	1	Total	☒ Frequency
0	29		29	☐ Expected
	96,6667		96,6667	☐ Deviation
	100			☒ Percent
	100			☒ Row Percent
1		1	1	☒ Column Percent
		3,3333	3,3333	☐ Cell Chi-Square
		100		Max rows: 10
		100		Max columns: 10
Total	29	1	30	
	96,6667	3,3333	100	

Statistics for Table of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Δολοφονία ηγέτη

Statistic	DF	Value	Prob
Chi-Square	1	28,0667	1,17E-7
Fisher's Exact Test (2-tail)			0,0333

Total sample size: 30.0

Συσχέτιση διάλυσης τρομοκρατικής οργάνωσης – καταστροφή πηγών χρηματοδότησης

▲ Cross tabulation - 0:2 - Crosstab

– □ ×

File

Cross Tabulation of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Καταστροφή πηγών χρηματοδότησης

Frequency Percent Row Percent Column Percent	0	Total	☒ Frequency ☐ Expected ☐ Deviation ☒ Percent ☒ Row Percent ☒ Column Percent ☐ Cell Chi-Square
0	29 96,6667 100 96,6667	29 96,6667	☐ Max rows: 10 ☐ Max columns: 10
1	1 3,3333 100 3,3333	1 3,3333	
Total	30 100	30 100	

Statistics for Table of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Καταστροφή πηγών χρηματοδότησης

Statistic	DF	Value	Prob
Chi-Square	0	0.0	NaN

Total sample size: 30.0

Συσχέτιση διάλυσης τρομοκρατικής οργάνωσης – αντιμετώπιση στρατολόγησης

▲ Cross tabulation - 0:2 - Crosstab

– □ ×

File

Cross Tabulation of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Αντιμετώπισης στρατολόγησης

Frequency Percent Row Percent Column Percent	0	Total
0	29	29
	96,6667	96,6667
	100	
	96,6667	
1	1	1
	3,3333	3,3333
	100	
	3,3333	
Total	30	30
	100	100

- Frequency
- Expected
- Deviation
- Percent
- Row Percent
- Column Percent
- Cell Chi-Square

Max rows:

Max columns:

Statistics for Table of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Αντιμετώπισης στρατολόγησης

Statistic	DF	Value	Prob
Chi-Square	0	0.0	NaN

Total sample size: 30.0

Συσχέτιση διάλυσης τρομοκρατικής οργάνωσης – αντιμετώπισης ισλαμοφοβίας

▲ Cross tabulation - 0:2 - Crosstab

– □ ×

File

Cross Tabulation of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Αντιμετώπιση Ισλαμοφοβίας

Frequency Percent Row Percent Column Percent	0	Total
0	29	29
	96,6667	96,6667
	100	
	96,6667	
1	1	1
	3,3333	3,3333
	100	
	3,3333	
Total	30	30
	100	100

Frequency
 Expected
 Deviation
 Percent
 Row Percent
 Column Percent
 Cell Chi-Square
 Max rows:
 Max columns:

Statistics for Table of Διάλυση Τρομοκρατικής Οργάνωσης by Αντιμετώπιση Ισλαμοφοβίας

Statistic	DF	Value	Prob
Chi-Square	0	0.0	NaN

Total sample size: 30.0